

פ ר ט י - כ ל
ישיבת ל/שכט של הממשלה
כ"ט בטבת תשכ"ט - 19.1.69

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, י. אלון, ז. ארן, מ. בגין, י. בורג, מ. בנטוב, י. ברזילי, ח. נבתי, י. גלילי, מ. דיין, ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל, י. ספיר, פ. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, ז. שרף, א. ששון.

נעדרו שרים: י. אלמוגי (בחול), י. ש. שפירא (חולה).

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
אלוף (מיל.) א. בן-ארצי - נציג ראש הממשלה בענין התפלת מי-ים
י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש-הממשלה

רשמו: ל. צ'סנר
י. מיסון

סדר היום: 310. כינוס המנהיגים היהודיים בירושלים
311. תילופי השדרים עם נשיא ארצות-הברית והמשא-ומתן בדבר החפלת מי-ים
312. סקירה מדינית
313. שאלות
314. נסיעות שרים
315. מכירת נשק

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני פותח את הישיבה. אני רוצה למסור כמה דברים

אינפורמטיביים.

שר הבריאות י. כרזילי :

אני מבקש להגיש שאילתה.

אני קורא בפרוטוקול של ראיון שר-הבטחון

בטלוויזיה הבריטית, ב-בי.בי.סי., כשהוא נשאל לגבי הפעולה בביירות: DID YOU

...?NEED TO DO SO MUCH

ראש הממשלה ל. אשכול :

שר-הבטחון איננו כאן כרגע, אולי מוטב להביא זאת

כשהוא יהיה.

שר הבריאות י. כרזילי :

אני מוכן לחכות עד שהוא יבוא.

310. כינוס המנהיגים היהודיים בירושלים

ראש הממשלה ל. אשכול :

במסגרת הסקירות, אני רוצה למסור על כמה דברים, שכולם אולי יודעים אותם. בישיבה האחרונה של הממשלה סיפרתי שהתקיים כינוס המנהיגים היהודיים, שהסתיים ביום ראשון שעבר בלילה.

דומני כי מותר לציין כי עוד לא היתה הפגנה כה רחבה של אחדות יהודית בירושלים. כך אמרו אנשים ואני חוזר על-כך. זה היה, כפי שאחם יודעים, כנס לא בענייני כסף, כי אם כנס מוקדש להזדהות עם ענייני ישראל, ענייני חינוך וכו'. מבחינה ארגונית, יוצג העם היהודי כמעט מקיר לקיר. מחוץ להזדהות עם ישראל בשעה זו, ולדברי הדקע ששמעו נציגים על עמדתנו ומדיניותנו, ובנוסף להתעוררות החשובה בענין יהודי ברית-המועצות, הנני רואה את עיקר החשיבות של כינוס זה בקבלת החלטות שהעליה היא חובת העם היהודי כולו ושעל הארגונים להירתם לפעולה בענייני עליה מזה והחלטה להיאבק על שינוי סדר ההקצבות בקהילות למען חת עדיפות לחינוך מזה.

ברעתי לבוא בקרוב בדברים עם אנשי הסוכנות ללבן שאלת הפעילות של ה-FOLLOW-UP, ויתכן כי אחזור ואמסור לממשלה על-כך.

אחרי הכנס הכלכלי, ראינו שיכול להיות כנס טוב מאוד ומוצלח מאוד, ושאתר-כך לא ייצא שום דבר. כך יכול להיות להיפך, שהכנס עצמו הוא לא כל כך טוב, ואחר-כך, כאשר עומדים על הקו האנשים מצליחים ופעולותיהם נותנות פירות. הטיפול בענייני העם היהודי נמסר לסוכנות היהודית, אז צריך לבוא אתם בדברים כדי לארגן את הפעולה. בהמשך לכנס הזה דובר על קיום כנסים אזוריים בארצות-הברית.

311. חילופי השרים עם נשיא ארה"ב והמשא ומתן בדבר התפלת מי-ים

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני אבקש אחר-כך את ד"ר הרצוג לקרוא את האיגרת של הנשיא ג'ונסון ואת תשובתי אליו. אני רוצה, לפני-כן, להתעכב על ענין אחר, שהוא ידוע לחברי-הממשלה, וזה ענין התפלת מי-הים.

כזכור, בפגישתי עם נשיא ארה"ב ב-1964 סובם על הקמת צוותות משותפים של ארה"ב וישראל לדרך בשיתוף-פעולה בשטח המתקת מי-ים. הנשיא ג'ונסון היה נלהב מאוד לענין זה, ואני כמובן חיזקתי את התלהבותו זו. אז הוקמה ועדה משותפת של מומחים, אשר הכינה חומר. מאז עברו קרוב לחמש שנים. אחר-כך התברר שזה ענין של הרבה כסף, וזה יעלה הרבה יותר ממה שחשבו אצלנו. גם אצלנו היו לא-מעט ויכוחים בנושא זה.

בשעתו מינה הנשיא ג'ונסון את השגריר באנקר כנציגו למשא-ומתן עם ישראל בענין המתקת מי-ים. לאחר מכן, עם התמנותו כשגריר בסייגון, פרש באנקר מתפקיד זה. הענין נרדם לזמן מה, וגם אנחנו לא לחצנו, כי בינתיים היו לנו שנות גשמים טובות, וגם השנה כנראה תהיה שנת גשמים טובה. צריך לדעת שהקמת מפעל כזה תיקח לפחות שש-שבע שנים.

בשיחתי עם הנשיא בינואר אשחקד הבטיחני כי ימנה מחליף לבאנקר ואכן בקיץ השנה שעברה שיגר הנה את מר ג'ורג' וודס, לשעבר נשיא הבנק העולמי. במשך כל התקופה הנ"ל היה אלוף אפרים בן-ארצי נציגי במשא ומתן זה. אם תהיינה שאלות אני אבקש ממנו להשיב עליהן.

בחדשים האחרונים נודע לנו כי וודס מציע מיתקן יותר צנוע מזה שדובר עליו בתחילה, מסיבות כלכליות. המדובר הוא במענק אמריקני של 40 מיליון דולר ובהלוואה לטווח ארוך של 18 מיליון דולר.

שר השיכון מ. בנטוב:

כמה זה צריך לעלות?

ראש הממשלה ל. אשכול:

הכסף הזה ניתן רק לחלק של ההתפלה, ולא לחלק של החשמל. זו ההצעה של וודס. אנחנו מתכוונים שהכור ישמש מטרה כפולה, גם ליצירת כוח חשמל וגם להתפלת המים. וודס אומר שאותם מעניין רק ענין המים, והוא עשה חשבון שענין המים יעלה בערך 40 מיליון דולר.

השר פ. ספיר:

זה כולל את החשמל שנחוץ להתפלת המים, או גם זה

לא?

ראש הממשלה ל. אשכול:

נרמח לי שהמרובר על חשמל רק להתפלת המים, אבקש את מר בן-ארצי להסביר זאת אחר-כך.

במחצית דצמבר נפגשו בניו-יורק השר פנחס ספיר, כשהוא מלווה על-ידי מנכ"ל משרד ראש-הממשלה ד"ר הרצוג, האלוף בן-ארצי ומר אהרון וינר, עם מר וודס, וליבנו אתו את המלצותיו לנשיא. לאחר-מכן נפגשו ד"ר הרצוג, האלוף בן-ארצי וציר ישראל בווישינגטון, ש. ארגוב, עם פקידי הבית-הלבן, ומסרו להם על הסכמתי להמלצות הנשיא ג'ונסון. הדבר נשמר עד עכשיו בסוד, כי ברור שפירסום מוקדם של הדבר עלול להזיק.

שלשום הודיעני הנשיא ג'ונסון בכתב שכלל המלצה למענק ולהלוואה בשררו האחרון לקונגרס האמריקני. אין כאן עדיין התחייבות סופית של הממשל בארצות-הברית, שכן הקונגרס צריך לדון ולאשר. יכול להיות שאת כל התקציב יאשרו, ודווקא את התקציב הזה לא יאשרו. אבל אני מבין שגם לזה יש עוד כמה חודשים. הם דנים בתקציב שלהם ב-1 ביולי, והדבר הזה ידרוש עבודה. לעתים הפקידות שם מבקשת אותנו להשפיע על אנשי הקונגרס וכו'.

בחשובתי לנשיא ג'ונסון שלשום, הבעתי הוקרתי העמוקה לפעולתו זו, ובאותה הזדמנות הבעתי דברי-הערכה על ידידותו לישראל במשך ימי כהונתו. אבקש אחר-כך את ד"ר הרצוג לקרוא את האיגרת של ג'ונסון ואת האיגרת שלי בה הגדרתי את ג'ונסון כאחד מחסידי אומות העולם שלחם למען השלום במזרח-התיכון.

כפי שאמרתי, השר פנחס ספיר, ד"ר הרצוג והאלוף בן-ארצי טיפלו כעניין זה בשבועות האחרונים בארצות-הברית.

אני אבקש את האלוף בן-ארצי למלא בנושא זה של המתקת מי-ים.

אלוף (מיל') א. בן-ארצי:

אם תרשה לי, אדוני ראש הממשלה, אקרא את ההמלצות כפי אושרו על-ידי הנשיא, וזה עונה במידה מסויימת לשאלות שהתעוררו כאן:

"I RECOMMEND:

(A) A DECISION BE MADE TO CONCENTRATE FOR THE IMMEDIATE FUTURE ON ARRANGEMENTS FOR DESIGN AND CONSTRUCTION OF A 40 MILLION GALLON PER DAY WATER DESALTING PLANT IN ISRAEL;

40 מיליון גאלון בתפוקה מלאה, זה 55 מיליון מ"מ

לשנה, אבל אף-פעם לא עוברים בתפוקה מלאה ממס.

(B) THE SECRETARY OF STATE, THE SECRETARY OF THE INTERIOR, AND THE ATOMIC ENERGY COMMISSION BE INSTRUCTED TO TAKE STEPS TO IMPLEMENT THE ABOVE DECISION FORTH-WITH; AND

(C) STEPS BE TAKEN TO CONCURRENTLY OBTAIN (1) UNITED STATES LEGISLATIVE AUTHORIZATION FOR OFFICE OF SALINE WATER SUPPORT (OF NOT MORE THAN \$40 MILLION) FOR THE PURPOSE OF PROVIDING FINANCE FOR SUCH A WATER DESALTING PLANT, AND (2) A LOAN OF ABOUT \$18 MILLION FROM AN INTERNATIONAL AGENCY (SUCH AS THE WORLD BANK) OR A NATIONAL LOAN AGENCY IN EITHER THE UNITED STATES OR ISRAEL."

את זה אישר הנשיא. בעל-פה נמסר לי כי ההלוואה

של 18 מיליון דולר מיועדת כולה אך ורק לחלק הזה של התפלת מי-הים ל-34 שנים, מתן 10 שנים "גרייס", בלי לשלם ריבית וקרן.

שר השיכון פ. בנטוב:

כמה יעלה כל הפרוייקט הזה?

אלוף (מיל') א. בן-ארצי:

תלוי באיזו אנרגיה ישתמשו. ההחלטה שלהם היא לאפשר מימון של החלק העוסק בהתפלת מי-הים. הם אומרים לנו: בחשמל תעשו מה שתעשו. זה לא אומר שהבנק לייצוא ולייבוא לא יתן לנו הלוואה לעניין החשמל.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

הוא יתן.

אלוף (מיל') א. בן-אדעי:

לשיחותי עם מר וודס ואנשי הבית-הלבן הציג ראש-הממשלה בזמנו שני תנאים, ולא אכנס עכשיו לדון בפרטיהם, אעמוד על זה באופן חמציתי. התנאי הראשון היה שלא נהיה כבולים באיזו אנרגיה נשתמש. במידה ויהיה מימון או מתן יידע מארצות-הברית לאנרגיה אטומית לארצות-ערב, נהיה חופשיים גם אנו לבקש שיעזרו לנו במימון וביידע בשטח זה. יש רמז מהוועדה לאנרגיה אטומית האמריקאית, שבמידה ונשתמש בכור שלהם הם מוכנים לכוא לעזרתנו במענק, ובדלק גרעיני.

השר י. ספיר:

אני מבקש לשאול כמה שאלות.

ראשית, האם כבר ברור לפי איזו שיטה של התפלת

מים יפעל המיתקן הזה?

שאלה שניה: כמה לפי הערכה יעלה קוב-מים שיומחק על-ידי המיתקן הזה, אשר בוודאי יוקם באיזה מקום בקרבת הים.

שאלה שלישית: האם בין התכניות האלה יש גם תישוב של הכדאיות להתפלת מים מלוחים שאינם מי-ים, המופיעים באזורים שונים בארץ בכמויות לא-כל-כך קטנות?

שאלה נוספת, מה אנחנו נצטרך להשקיע בפיתוח החשמל, ובאיזו מידה החשמל העורף יכול לשמש לצרכי חשמל בכלל?

אלוף (מיל') א. בן-אדני:

ביחס לשאלה הראשונה לגבי שיטת ההתפלה, אחרי שעשו כל מיני בירורים, מצאו שהשימוש בשיטת MULTI-STAGE FLASH EVAPORATION היא השיטה הזולה ביותר להתקת מי-ים בכמויות גדולות. אבל על השאלה אם להשתמש בכוח קונבנציונלי או בלתי-קונבנציונלי - תצטרך ממשלת ישראל להחליט.

ההמלצות האלה באו כתוצאה מקביעת קנה-המידה של מחיר המים. הם באו למסקנה שמחיר-המים הכלכלי המכסימלי למדינת-ישראל לא יכול להיות יותר מאשר 35 אנורות למ"מ. זה יכול להיות גם פחות, אבל זה המחיר שנקבע כמחיר מכסימלי.

גם שם נשאלה השאלה למה צריך לעשות זאת בישראל, ולמה ממשלת-ארה"ב צריכה להשקיע כספים כאלה בישראל. גם לשאלה זו נתן מר וורט תשובה ברורה שלו, בו הוא אומר:

THERE IS PROBABLY NO AREA IN THE WORLD WHERE THE INVENTORY OF WATER RESOURCES IS MORE COMPLETE THAN IN ISRAEL OR WHERE WATER MANAGEMENT PRACTICES ARE SUPERIOR. FURTHERMORE, THERE ARE FEW PLACES WHERE MANAGEMENT OF RESOURCES IN AGRICULTURE IS FURTHER ADVANCED THAN IN THIS SMALL COUNTRY WITH A POPULATION ESTIMATED AT 28 MILLION. IT IS IDEAL FOR DEVELOPING AND TESTING PROCESSES FOR WATER DESALTING.

את הדו"ח הזה הוא מסר אישית לי, וכמובן אין

להתייחס לדו"ח זה כפרסומים.

ביחס לייצור החשמל - אנחנו יושבנו בוועדה משולשת

של חברת-החשמל, חברות-המים ואנשי החקלאות, והגענו למסקנה שער 300 מגוואט חשמל יש צורך במיתקן שני במחצית השנייה של שנות השבעים. אם כי השאלה באיזו אנרגיה נשתמש נשארת פתוחה, וזה מצריך החלטה של ממשלת-ישראל, וממשלת-ישראל חופשית להחליט בנדון. ההשקעה הדרושה תלויה בשיטה שבה ייצרו את האנרגיה, ההשקעה יותר גדולה אם מדובר באנרגיה אטומית ולא באנרגיה קונבנציונאלית.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוזן:

זה תלוי גם במחיר ההון המושקע.

אלוף (מיל') א. בן-ארצי:

מחיר ההון המושקע תלוי במידה ידועה בהחלטת

הממשלה ביחס לשיטת ייצור האנרגיה.

שר הפיתוח ושר התעשיית מ. קול :

כמה זמן זה יקח עד שהמיתקן יופעל?

אלוף (מיל') א. בן-ארצי :

זה יכול להיות בשנות 1975, 1977.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כאשר וורס היה פה הוא שאל אם אנתנו רוצים להפעיל את המיתקן הזה דווקא על-ידי אנרגיה אטומית, והיה לי יסוד לחשוב שמא הוא חושד בכשרים. אמרתי לו שלא איכפת לי באיזו שיטה, שירתום פרד או סוס לתחנה ובלבד שיתן לנו כוח. אחר-כך, כאשר דובר על הענין האטומי, והוועדה לאנרגיה אטומית בארצות-הברית אמרה שהיא מאוד מעוניינת שזה ייעשה באנרגיה אטומית, הם אמרו שמה שיעלה יותר ביוקר בהשקעה בגלל שיטה זו, הם מוכנים להשתתף בענין זה מתקציבם בצורת הלוואה.

ברור כי במידה ויוחלט שזה יהיה בשיטה של אנרגיה אטומית, או המפעל פתוח לפיקוח, ועל-כך היה הדיבור מהרגע הראשון, וזה עלול להיות פיקוח של מאה אחוז.

ד"ר פ. ספיר :

ראש-הממשלה אמר שכהצעה הנוכחית הם ירדו ל-40 מיליון קוב מים לעומת מה שהוצע קודם, לא שזה איכפת לי, אבל אני מבין שהם ירדו מבחינת הגודל, אבל אם זה היה מפעל יותר גדול, באופן פרופורציונאלי זה היה עולה

פחות, ובמידה שהמפעל יותר קטן, זה עולה יותר. הייתי רוצה לדעת למה הם עשו זאת, כי לי הדבר לא-כל-כך ברור.

אלוף (מיל') א. בן-אדעי:

צריך לזכור את ההיסטוריה של העניין. הדבר הזה נמשך כבר כמה שנים. הנציג הראשון של הנשיא ג'ונסון, באנקר, הגיע כשלב ידוע למסקנה שיש צורך במים, אבל הוא לא נגע בצד אפשרות המימון, כי בינתיים שלחו אותו לווייטנאם. לכן בחר אחר-כך הנשיא בוודס כנציגו, מפני שהוא בנקאי, והיה ברור שצריך לטפל בחלק המימון.

וודס עשה שתי הערכות. הערכה ראשונה, כמה מדינת-ישראל יכולה לשלם בעד מ"מ מים; הערכה שניה, כמה הוא מסוגל לקבל בשכיל המיתקן הזה כמתנה מארצות-הברית. אלה שני הדברים שקבעו בהערכותיו. הוא הגיע למסקנה שהוא יכול לקבל לא יותר מ-40-50 מיליון דולר, ואז הוצע שנקים מיתקן שהוא חצי מגודלו של המיתקן שעליו דיברנו תחילה. קודם דובר על מיתקן של 100 מיליון מ"מ לשנה, ועכשיו הגיעו ל-50 מיליון מ"מ.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מהי התשובה לשאלה הראשונה לגבי מחיר המים?

אלוף (מיל') א. בן-אדעי:

אמרנו שישראל יכולה לשלם לא יותר מ-5 סנט, שהם 17.5 אנורות. הם טענו בזמנו שהמים שלנו באגם זוהר עולים לנו לפחות 10 סנט.

שר השיכון ט. בנטוב:

זה מחיר המים במיחקן, לא לצרכן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

היתה כאן שאלה של השר יוסף ספיר, אם אפשר לערבב מים אלה במים של בארות מלוחים. אין אצלנו כמעט מים באפס מליחות. אפשר לקחת 50 מיליון קוב-מים כאלה, או 50 מיליון קוב-מים שיש בהם רק חלק קטן מאוד של כלור, גם זה בא בחשבון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אילולא התערובת הזאת, האם זה היה כדאי?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושב שכן. הייתי מיעץ לכם לנסוע פעם ולראות את התפתחות החקלאות בשרון. עכשיו זה עבר גם לנגב, לסביבות חבל-הכשור. החקלאות הזאת הופכת להיות דבר מיוחד במינו בשטח הייצוא של פרחים ותות-שדה. בשנים האחרונות הגיע הייצוא הזה לסך של 3 מיליון דולר. פה עניין מחיר המים אינו קובע הרבה, כי מסתבר בכלל שהשיטה זאת של הכיסוי בפלסטיק הביאה למהפכה בחקלאות.

שר החקלאות ח. גבתי:

לשאלה מחיר המים. אנחנו צריכים לדעת דבר אחד, כיום כל כמות-מים נוספת שאנחנו מוצצים מהמקורות הקיימים אינה עולה פחות מזה. אין לנו כבר מקורות מים שאפשר לפתח אותם ולהביא לשימוש במחיר יותר נמוך. זו

עובדה. כך שאם מובילים מים לדרום או לאגם-זוהר או למקום נמוך יותר, זה עולה יותר. זה עולה כ-30-35 אנורות, ויש מקומות בנגב שהמים עולים לנו 1 ל"י הקוב, אבל זה לא קשור לזה. אנחנו חותרים לכך שההשקעה הכספית במיחקן ההמתקה לא תעלה בריבית, ואז יש אפשרות להגיע למחיר-המים שאנחנו מגיעים אליהם היום בדרכים קונבנציונליות, וזה בין 25 ל-35 אנורות הקוב. לולא הגראנט, זה היה עולה הרבה יותר.

ראש הממשלה אמר שמים אלה יאפשרו לנו שימוש במים נוספים, שאיננו יכולים להשתמש בהם היום. אם להגיד במישורין, זה כמעט משולב עם מי-הכיוב של תל-אביב. מי הכיוב של תל-אביב יהיו במליחות כזאת, שאם לא נמהול אותם במים כאלה, יהיה קושי להשתמש בהם בחקלאות. עם 50 מיליון קוב-מים אלה אפשר להשתמש ב-60 מיליון קוב של מי-כיוב לשימוש נורמלי. אלה שני הדברים החשובים.

דוד פ. ספיר :

אני זוכר את כל השלבים של המשא-ומתן בנושא זה. היו כלכלנים שהם היו פסימיים מאוד ביחס לענין התפלת מי-הים, אבל בינתיים עבר זמן. גם אז התנאים, שהם אמרו שכדאי לקבל אותם למען התפלת המים, התנאים כפי שהם ראו אותם, היו פחות נוחים למדינת-ישראל, והם אמרו שרק אם נקבל תנאים כאלה וכאלה, זה יתנשם. התנאים עכשיו הם יותר טובים מאשר הציעו אז, ואני מבין שהם נותנים את רוב הכסף כגראנט, וחלק כהלוואה ל-34 שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מעולם לא דובר על-כך שלא יהיה גראנט לענין זה,

אבל זה לא חשוב.

שר הבטחון ט. דיין :

אני חושב שצריך להביא בחשבון עוד שני דברים. ראשית, בעזה, עד כמה שאני יודע, יש דפיציט של 50-60 מיליון קוב-מים, ואם בשעה טובה ומוצלחת אנחנו נהיה הבעלים של עזה, וגם אם נעשה קומבינציה ונגביל את כמות המטעים שם - אם כי אינני יודע אם צריך להגביל - נעמוד באזור שמושך משיכה חד-פעמית, אבל המטעים שלו כנויים גם על מקורות המים, אז נעמוד בפני בעיה של עשרות מיליוני קוב-מים שחסרים שם.

דבר שני, כל התכנית ליישוב הפליטים בירדן בגדה המזרחית, במידה שתהיה קשורה במתן מים, הרי הים הקרוב ביותר לירדן, הים המלוח הגדול, זו אילת, כלומר עקבה. זה רחוק מאוד מהאזורים שבאים בחשבון ליישוב פליטים. האזורים הבאים בחשבון ליישוב פליטים הם החלקים הצפוניים יותר.

אם תהיה איזו תכנית בינלאומית כזאת, ובתכנית הזאת אנחנו נרצה לתת להם מים זולים יותר, כלומר, הקרובים ביותר אליהם, וזה יכול להיות מי השטפונות של הירמוך, שלא קיימים עכשיו ואולי אפילו יותר מזה, בין שהמאגר יהיה בכנרת ובין אם לא. אם התכנית הזאת תהיה תכנית בינלאומית, מבחינת השוואת המחירים אנחנו הקרובים ביותר לים ואנחנו יכולים, באופן תיאורטי, לקבל מי-ים, בשעה שירדן רחוקה מהים. גם אם ייצא באופן תיאורטי שיתנו להם מי-ים מותפלים, זה מרחק גדול, והם צריכים לעבור דרכנו.

כלומר, כל הרפוצלציה של המים באזור הקרוב, או אפילו שימוש במקורות שאינם מנוצלים הם כאלה, שכל כמות המים בירדן קשה לה להסתמך על הים-התיכון. בעיקר שזו לא רק שאלה של מים, כי אם גם של חשמל. אני חושב שאנחנו צריכים להיות מעוניינים בכך שירדן תוכל ליישב פליטים בשטחים המזרחיים, ואז יהיה צורך במים בשביל זה. זה מתקשר בזה.

אני מאוד בעד זה שניכנס לענין של התפלת מי-ים, ואם נגיע ל-4 מיליון, יש לנו שטחים על חוף-הים שמתאימים לגידול ירקות. השטחים האלה קרובים לים, אם להנחת שצפויה לנו רצועת-עזה, ואולי יותר מרצועת-עזה, השטח שבין אל-עריש לבין עזה, שהוא מבחינה אקלימית מתאים ויש בו שטחים נרחבים שמתאימים לחקלאות כזאת, אבל אין שם מים מקומיים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני יכול להנחת שכאשר יגיע הזמן ותהיה אפשרות לדבר עם השכנים שלנו כעם בני-אדם על יישוב הפליטים ותהיה שאלה של מים, ודאי צריך יהיה מים הרבה יותר אז, ולזה אני מניח שיימצאו כספים בינלאומיים, ואז המקור יהיה הים שלנו. דיה לצרה בשעתה.

אני מבקש את ד"ר הרצוג לקרוא את חליפת-המכתבים עם הנשיא ג'ונסון.

אני צריך להגיד לכם שהתרגשתי כאשר קיבלתי את המברק של ג'ונסון, ששלושה ימים ערב צאתו מתפקידו זכר את דיבורו ואת הבטחתו, והוא מצדו לפחות קיים את הענין.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

אני קורא את מכתב הנשיא ג'ונסון אל ראש-הממשלה, שנמסר ביום ששי, ה-17 בינואר, שהוא נוגע גם לענין התפלת המים והוא גם מעין שדר פרטי מהנשיא לראש-הממשלה:

EMBASSY OF THE UNITED STATES OF AMERICA
TEL-AVIV, ISRAEL

JANUARY 17, 1969

HIS EXCELLENCY
LEVI ESHKOL
PRIME MINISTER OF ISRAEL
JERUSALEM

DEAR MR. PRIME MINISTER

WITH THE HELP OF MR. GEORGE WOODS, I HAVE REVIEWED THE PROGRESS OF OUR JOINT STUDIES ON DESALTING. AFTER CAREFUL CONSIDERATION, I HAVE ACCEPTED MR. WOODS' RECOMMENDATION FOR UNITED STATES PARTICIPATION IN THE CONSTRUCTION OF A DESALTING PLANT IN ISRAEL WHICH WOULD PRODUCE 40 MILLION GALLONS OF DESALTED WATER PER DAY. I BELIEVE HIS PROPOSAL IS AN ADMIRABLE RESOLUTION OF THE COMPLEX ECONOMIC AND TECHNICAL PROBLEMS WHICH OUR TWO GOVERNMENTS HAVE JOINTLY BEEN STUDYING FOR SEVERAL YEARS. ACCORDINGLY, AS ONE OF MY LAST OFFICIAL ACTS, I HAVE INCLUDED A REQUEST FOR AUTHORIZATION OF A MAXIMUM OF \$40 MILLION FOR THIS PROJECT IN THE LEGISLATIVE PROGRAM WHICH I AM RECOMMENDING TO THE CONGRESS FOR OUR FISCAL YEAR 1970.

I MUST, OF COURSE, EMPHASIZE THAT MY ACT IS A RECOMMENDATION TO THE CONGRESS. BY OUR CONSTITUTIONAL PROCEDURES, IT CANNOT AT THIS STAGE BE CONSIDERED A COMMITMENT OF MY GOVERNMENT. THAT COMMITMENT REMAINS FOR THE CONGRESS AND THE NEXT PRESIDENT TO CONSIDER. HOWEVER, I DID NOT WANT TO LEAVE OFFICE WITHOUT TELLING YOU PERSONALLY WHERE I AM LEAVING THIS MATTER WHICH YOU AND I HAVE DISCUSSED SO OFTEN.

IN CLOSING THIS, MY LAST OFFICIAL NOTE TO YOU, I WISH TO EXPRESS MY SATISFACTION IN THE CLOSE RELATIONSHIP WE AND THOSE WORKING WITH US HAVE ENJOYED. OUR ASSOCIATION HAS MADE ME KEENLY AND SYMPATHETICALLY AWARE OF YOUR PROBLEMS.

I SHALL CONTINUE TO PRAY FOR PEACE BETWEEN ISRAEL AND HER NEIGHBORS. AS YOU KNOW, NOTHING HAS OCCUPIED MORE OF MY TIME AND ENERGIES IN OFFICE THAN THE PROBLEMS OF PEACE-MAKING. GREAT OBSTACLES MUST BE OVERCOME, GREAT SACRIFICES MUST BE MADE, AND RISKS MUST BE TAKEN, IF WAR IS TO BE TRANSFORMED INTO PEACE.

I DO NOT UNDERESTIMATE THE DIFFICULTIES ISRAEL FACES IN THIS RESPECT. YET I LEAVE OFFICE WITH A DEEP CONVICTION THAT IF PEACE IS TO BE ACHIEVED BETWEEN ISRAEL AND THE ARAB STATES, BOTH SIDES MUST BRING A GREATER EFFORT AND A GREATER DARING TO THE TASK. UNLESS STATESMEN ARE WILLING TO TAKE SMALL RISKS TODAY TO EXPLORE EVERY POSSIBILITY FOR PEACE, I FEAR THEY WILL BE INCURRING FOR THEIR CHILDREN AND GRANDCHILDREN THE TERRIBLE RISK OF ENDURING HOSTILITY WITH THEIR NEIGHBORS. ISRAEL ASTONISHED THE WORLD WITH ITS CAPABILITY IN WINNING MILITARY VICTORY IN JUNE 1967. I SHALL PRAY THAT YOUR GOVERNMENT IN THE CRUCIAL MONTHS IMMEDIATELY AHEAD MAY FIND THE COURAGE TO BE AS DARING AND AS IMAGINATIVE IN THE PURSUIT OF PEACE.

AS THE PHOTOGRAPHS OF OUR RECENT LUNAR FLIGHT WHICH I AM SENDING YOU SUGGEST, THIS SHRINKING GLOBE IS RAPIDLY BECOMING A SINGLE NEIGHBORHOOD. EVEN THE MOST DISTANT NATIONS NOW LIVE CLOSER TO EACH OTHER THAN VILLAGES IN A SINGLE NATION DID ONLY A FEW CENTURIES AGO. COUNTRIES ARE LEARNING THAT THEY MUST WORK TOGETHER FOR COMMON ENDS IF ANY ARE TO SURVIVE AND PROSPER IN THE NEW WORLD OF INTERDEPENDENCE WHICH SCIENCE AND TECHNOLOGY ARE HELPING TO CREATE.

THE WORLD HAS MADE SOME PROGRESS TO THIS END IN RECENT YEARS. NEW FORMS OF INTERNATIONAL COOPERATION ARE EVIDENT IN MANY AREAS. I BELIEVE THAT THIS PROGRESS WILL COME INTO BEING WHICH IS AS SOLIDLY GROUNDED IN COMMON INTEREST AND COMMON INSTITUTIONS AS NATIONAL COMMUNITIES ARE TODAY.

BUT THAT WILL REQUIRE COURAGE, FOREBEARANCE, AND PATIENCE. BOTH OUR COUNTRIES MUST PLAY A PART IN THIS GREAT VENTURE. DESPITE MY RETIREMENT FROM THE PRESIDENCY, MY INTEREST IN ISRAEL'S ROLE AND MY FRIENDSHIP FOR ITS PEOPLE WILL REMAIN STRONG AND UNDIMINISHED, AS WILL MY DEDICATION TO THE GOALS WHICH BOTH OUR COUNTRIES SHARE.

SINCERELY,

LYNDON B. JOHNSON

שר הפיתוח ושר התע"ר ב. קול:

יש בהחלט סיבה להתרגש.

ד"ר מ. בנין :

זה שר יפה מאוד.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג :

ראש הממשלה שלח שר לנשיא ג'ונסון ביום ששי,
שבחלקו היתה בו חשובה לג'ונסון. בעצם, השווים הצטלבו:

DEAR MR. PRESIDENT,

AS YOU LAY DOWN THE GREAT OFFICE OF PRESIDENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA, I FEEL MOVED TO SEND YOU A MESSAGE OF FRIENDSHIP, GRATITUDE AND RESPECT.

DURING YOUR PRESIDENCY, YOU WERE CALLED UPON TO MAKE HEAVY DECISIONS AFFECTING THE PEACE AND FREEDOM OF MANKIND. YOU FACED THIS CHALLENGE WITH COURAGE, COOL JUDGEMENT, AND WITH PARTICULAR SENSITIVITY FOR THE RIGHTS AND LIBERTIES OF SMALL NATIONS. AT THE SAME TIME YOU INITIATED AND CARRIED THROUGH MASSIVE PROGRAMS OF SOCIAL AND CULTURAL DEVELOPMENT IN YOUR OWN COUNTRY, THEREBY ADVANCING THE INTEREST AND WELFARE OF MULTITUDES OF AMERICANS AND SERVING AS AN EXAMPLE OF ENLIGHTENED HUMANE LEADERSHIP TO GOVERNMENTS IN OTHER FREE LANDS.

AS TIME GOES ON AND CONTROVERSY YIELDS TO OBJECTIVE JUDGEMENT, THE PASSIONS OF THE HOUR WILL BE SEEN IN THE LIGHT OF BALANCED HISTORIAN'S JUDGEMENT. YOUR LEADERSHIP OF AMERICA AND OF THE FREE WORLD WILL THEN FIND

ITS RIGHTFUL PLACE IN THE ANNALS OF OUR AGE.

IN ISRAEL YOUR PRESIDENCY WILL ALWAYS BE REMEMBERED FOR THE FRIENDSHIP AND UNDERSTANDING WHICH YOU HAVE MANIFESTED FOR THE HOPES, AND THE PROBLEMS OF OUR PEOPLE. IN JUNE 1967 AND ON OTHER OCCASIONS SINCE THEN, IT HAS, I BELIEVE, BEEN YOUR STRONG STAND WHICH PREVENTED OUTSIDE FORCES FROM DIRECTLY INTERVENING IN THE ARAB-ISRAEL CONFLICT. SIDE BY SIDE WITH THIS VITAL CONTRIBUTION, YOU HAVE CLEARLY DEFINED A JUST AND LASTING PEACE IN THE AREAS AS THE CENTRAL INTERNATIONAL OBJECTIVE. THOUGH PEACE IS NOT YET WITH US, IT IS MY FIRM CONVICTION THAT IT WILL COME AND WHEN IT DOES, YOU WILL BE ACKNOWLEDGED IN HISTORY AS AMONG ITS FIRST ARCHITECTS.

I FEEL THAT I SHOULD SAY A SPECIAL WORD OF GRATITUDE ON BEHALF OF MY GOVERNMENT AND MYSELF FOR THE FACT THAT IN THE CLOSING WEEKS AND DAYS OF YOUR ADMINISTRATION YOU HAVE MADE TWO CRUCIAL DECISIONS WHICH CAN MEAN MUCH FOR THE PREVENTION OF WAR, AND FOR ADVANCEMENT OF ISRAEL'S ECONOMIC PROGRESS. I REFER TO THE DECISION ON PHANTOMS AND TO YOUR RECOMMENDATION TO THE CONGRESS ON THE CONSTRUCTION OF DESALTING PLANT IN ISRAEL, OF WHICH YOU KINDLY INFORMED ME IN YOUR MOVING AND ELOQUENT LETTER OF JANUARY 17TH.

MR. PRESIDENT:

MAY I SAY THAT YOU ARE INSCRIBED FOR ALL TIME ON THE TABLETS OF OUR NATION'S MEMORY. OUR PEOPLE WILL ALWAYS LOOK ON YOU IN OUR TRADITIONAL PHRASE AS ONE OF THE RIGHTEOUS MEN OF THE WORLD.

I HOPE TO BE PRIVILEGED TO MAINTAIN AND DEEPEN THE CONTACT WHICH HAD DEVELOPED BETWEEN US AND LOOK FORWARD TO MEETING YOU AGAIN PERSONALLY IN THE NEAR FUTURE.

WITH CORDIAL WISHES FROM MRS. EAHKOL AND MYSELF TO MRS. JOHNSON, YOUR
FAMILY AND YOURSELF,

SINCERELY YOURS,

LEVI ESHKOL"

השר מ. בנין :

אם מותר לומר, שני המסמכים יפים מאוד.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם המפעל הזה יקום פעם, אני אציע שהוא ייקרא על

שמו.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוז :

למה אתה אומר "אם"? תגיד: "לכשיקום".

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש כל כך הרבה מכשולים בדרך עד שמגיעים לאיזה

דבר.

השר מ. בנין :

המסמכים הם לפירסום?

שר החוץ א. אבן :

ג'ונסון בראש המכתב שלו כותב שזה סודי, אבל

אולי נבקש רשות לפרסם.

ראש הממשלה ל. אשכול :

דיברנו עם בארבור בענין זה וקיבלנו רשות.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג :

בחנאי שבענין המים לא ייצא שהוא התחייב, כי

הדבר בכל-זאת תלוי באישורו של הקונגרס.

אלוף (פיל') א. בן-אדעי :

הערכתי היא שהקונגרס יאשר זאת.

312. סקירה מדינית

שר החוץ א. אבן :

עלי למסור לממשלה על שתי סוגיות: על סיכומה והעברתה לברית-המועצות של איגרת ארצות-הברית, שיש בה תגובה על התכנית הסובייטית; הסוגיה השניה היא היזמה הצרפתית לכינוס נציגי ארבע המעצמות, על-כך קיבלנו ידיעה מפורטת וסודית מממשלת ארה"ב.

מסרתי בישיבת-הממשלה האחרונה ראשי-פרקים על התשובה המנוסחת שהתכוונה ארצות-הברית לשלוח לברית-המועצות. נחקייסו כמה מגעים בינינו ובין מחלקת-המדינה, שבהם חייבנו את הכיוון הכללי של התגובה, אך הצענו כמה תיקונים והוספות.

בסופו של חשבון, יצאה האיגרת הזאת מארה"ב לבריה"מ, כפי שהייתה בתוספת שני תיקונים, האחד, לדעתי, בעל משמעות, שאנחנו הצענו, ועם תיקון אחד בצד הפוך של יתר מתינות, אם כי התיקונים הללו מאזנם הכולל אינו בשום פנים ואופן פגיעה בערך המדיני והמוסרי של המיססך הזה.

עשינו, קודם-כל, שני תיקונים. היה כתוב הנוסח הראשון שארה"ב התכוונה למסור לבריה"מ, שארה"ב תומכת במאמציו של יארינג FOR A PEACEFUL SETTLEMENT. ראיתי לערער על PEACEFUL SETTLEMENT ולדבר על ESTABLISHMENT OF PEACE. הם לא קיבלו את ההצעה שלי, אבל קבעו בנוסח הסופי: A PEACEFUL AND ACCEPTED SETTLEMENT.

תיקון יותר חשוב נגע בכעיה הטריטוריאלית. בנוסח הראשון התכוונה ארה"ב למסור לבריה"מ, שאמריקה אינה מקבלת את ההנחה שגבולות השלום הם קווי שביתת הנשק. הניסוח היה כלהלן:

THESE PRINCIPLES ARE REFLECTED IN THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION WHICH CALLS FOR THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE BUT DOES NOT SPECIFY THAT THE SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES TO WHICH ISRAELI FORCES WOULD WITHDRAW SHOULD BE PRECISELY THE LINES HELD PRIOR TO JUNE 5, 1967,

OR ON ANY OTHER DATE.

ערערת על המושג PRECISELY. אמרת: דעותיכם

ידועות לנו, אבל פה אנחנו ניצבים בפני גורם תקיף שאינו שוחר שלום, מדוע להתחייב על ההגבלה הזאת. לבסוף הם תיקנו זאת לאמור:

THESE PRINCIPLES ARE REFLECTED IN THE SECURITY COUNCIL RESOLUTION WHICH CALLS FOR THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE BUT DOES NOT SPECIFY THAT THE SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES TO WHICH ISRAELI FORCES WOULD WITHDRAW, SHOULD BE IDENTICAL WITH THE LINES HELD PRIOR TO JUNE 5, 1967, OR ON ANY OTHER DATE.

הם השמיטו את המלה PRECISELY וקבעו רק את

ההבהרה האיכותית, שאלה ואלה אינם זהים. כלומר, אין כאן שום הגדרה כמותית.

אולי אעביר לתיקי חברי הממשלה את המיסמך

במלואו, אציין רק את ראשי-הפרקים העיקריים.

הם קיבלו עוד הצעה שלנו. קודם היה כתוב:

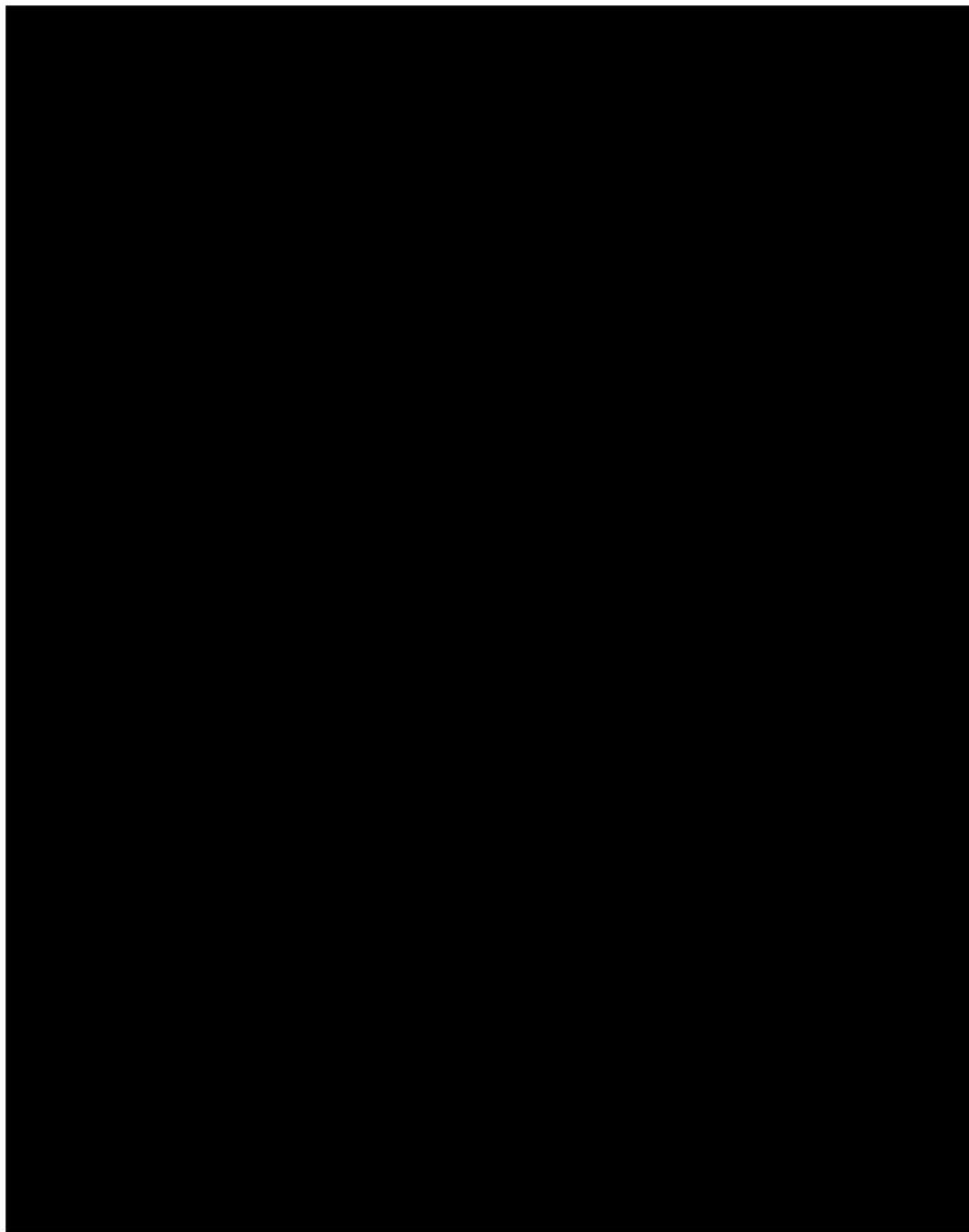
THE UNITED STATES GOVERNMENT HAS NOTED CERTAIN CONSTRUCTIVE NEW ELEMENTS IN THE LATEST COMMUNICATIONS FROM THE GOVERNMENT OF THE SOVIET UNION.

ביקשתי שישמיטו את המלה NEW, כי בעצם אין NEW

ELEMENTS, זו מחמאה שברית-המועצות אינה זכאית לה. כלומר, שיכתבו זאת בלי לציין שיש אלמנטים חדשים.

אחרי כל דברי ההקדמה והנימוס, הסעיפים העיקריים

כפי שהם נמסרו הם כלהלן:

שר החוץ א. אבן :

כפי שאמרתי, הם הוציאו את המלה NEW. בהמשך
הפיסקה הם קובעים שמצרים לא נענתה ליוזמה של ראסק.

כאשר הם מדברים על הקווים (ר' סעיף 4), הם
מתייחסים לתזכיר שלי בו אני דן ביחס שבין קווי-שכיתת-הנשק וקווי השלום, ומגיע
למסקנה שהיחס שלילי. לא הרי זה בהרי זה.

למעשה בהרבה סעיפים ארצות-הברית חוזות מילולית
על טענותינו. בפיסקה שמדברת על קווי שכיתת-הנשק יש ציטוט מדויק של תזכירנו
בתוספת שזו העמדה של ארצות-הברית. בהמשך אותה פיסקה, כאשר מדובר על הקווים,

כפי שאמרתי הם הכניסו תיקון שהקווים אינם זהים.

בפיסקה שמדוברת על הנסיגה (ד' סעיף 5), הם הוסיפו את המילים THAT RESOLUTION. אחר כך, בהמשך, שהם דנים בענין הגבולות, ופה יש כמה שימושים מילוליים במיסמכים ישראליים. הם אפילו לא טרחו לתת לזה ניסוח אחר. הם אומרים שהדבר הזה יכול להיקבע רק על ידי הצדדים הנוגעים בדבר.

לגבי ביצוע החלטת מועצת-הבטחון מה-22 בנובמבר 1967 (ר' סעיף 6), הם אומרים שצריך להיות הסכם כולל על כל הסעיפים לפני שמדינה אחת יכולה להתבקש לבצע סעיף אחד מתוך ההחלטה.

לאחר-מכן הם עוברים ומצביעים על הסתירות שבנוסח התכנית הרוסית (ר' סעיף 7).

לגבי לוח הזמנים של ביצוע החלטת מועצת-הבטחון, הם קובעים שזו אחת הבעיות שיארינג צריך לטפל בהן כדי להגיע להסכמת הצדדים. בהמשך לזה, הם מזכירים את ענין השיט החופשי במיצרי טיראן. בנוסח הראשון הם התייחסו למצב שהיה בשטח זה ערב מבצע קדש ב-1956, עכשיו הם השמיטו את ההתייחסות למבצע קדש, וזה גם לא כל כך חשוב. הם לא מתייחסים, לא בחיוב ולא בשלילה לצעדים שלנו.

השר מ. בגין :

הבוקר מסר ה-בי.בי.סי. שה"אל-אהראם" כותב כי האמריקנים ביקשו מהרוסים שאנחנו נישאר בשארם-א-שייח', ו"אל-אהראם" קובע שיש בזה משום עלבון.

שר החוץ א. אבן :

זו העמדה הישראלית, הם אומרים שאמריקה טוענת כי

צריך לנהל משא-ומתן ולהשיג הסכם, אף-על-פי-כן, הם אומרים:

THE UNITED STATES TAKES NO POSITION AT THIS TIME ON THE CHOICE AMONG
ALTERNATIVE POSSIBLE ARRANGEMENTS FOR GUARANTEEING MARITIME RIGHTS IN THE
STRAIT OF TIRAN.

שנית, הם אמרו: "אם נשאר זאת, אחס תסיקו מכך

שאנחנו מסכימים להצעתכם להישאר בשארם-א-שייח', ואתם יודעים שזה לא נכון.
עמדתנו היא אגנוסטית." הם לא שוללים את הצעתנו, כי בעצם המצרים שללו את הצעתם.
מה קרה בעצם לגבי שבע הנקודות? ראסק אמר לריאד: אני מציע הצבת כוח בינלאומי
קבע, שמצרים לא תוכל לחסל אותו, על זה מצרים ענתה: לא, אנחנו נקבל כוח
בינלאומי, רק בתנאי שזה לא יהיה קבע. זה הדבר שקומם את ראסק, והוא אמר שלא
יזדהה עם התביעה הישראלית לגבי שארם-א-שייח', אבל גם לא ישלול אותה. זוהי
פעולת תגמול של ראסק על האכזבה שהוא נחל מהמצרים.

ולבסוף יש לציין את שתי ההערות האחרונות,

קודם-כל לגבי פירוז סיני (ר' סעיף 11). ההצעה הסובייטית היא, שיהיה פס צר
משני הצדדים של הגבול הבינלאומי שהוא מפורז, האמריקנים אומרים שזה לא שווה
כלום, כי מלחמת יוני 1967 היתה תוצאה ישירה OF EVENTS IN SINAI, AND
ACTIVITIES IN THIS AREA HAS LED TO THE OUTBREAK OF HOSTILITIES TEN YEARS
EARLIER.

המסמך הזה הועבר על-ידי ראסק כמעשהו האחרון

במחלקת-המדינה לידיו של הממונה הסובייטי ביום ה' שעבר. לאחר-מכן, אירגנה מחלקת
המדינה מסיבת עיתונאים שבה לא מסרו את הנוסח הזה לפירסום, אבל תיארוהו תיאור די
נשגב ואת מגמתו.

החייצתי עם השגריר האמריקני, אם אני יכול לומר במסיבת-העתונאים שהדברים נמסרו לנו, ושההליך התקין, כאשר דברים נוגעים למדינה מסוימת, מקובל שהמדינה תשותף בכך. במסיבת-העתונאים אמרתי שמתוך שלוש המדינות שבוית-המועצות שיתפה אותן במיסמך שלה, שתיים - וזה רמז די ברור, כלומר ואשינגטון ולונדון - שיתפו אותנו במהלך, והעמדה האמריקנית משקפת את העמדה שקבע ג'ונסון. הם אמרו שהם בעד הנוסח הזה.

נודע לנו ביתר בהירות משהיתה לנו לפני שבוע, שכל המהלכים הללו תואמו עם נציגיו של הממשל החדש. לאמור, גם הניסוח המקורי, גם ההצעות שלנו לתיקון, גם המיסמך הסופי, כולם הועברו למארפי וגם לרוג'רס, המקיים כבר משוד בתוך מחלקת המדינה. ולכן, כאשר הדובר של מחלקת המדינה נשאל אם המיסמך הזה יחייב את ממשלת-ארה"ב מעבר לשניים-שלושה הימים הבאים - כלומר, עם כניסת ניכסון לתפקידו - הוא אמר: לא מקובל אצלנו לפעול פעולות, ולא כל שכן, לנסח מיסמכים, בלי להתייעץ עם אלה שצריכים לרשת את המיסמכים שלנו. לאמור, אילו ניכסון ומארפי התנגדו, לא היו מעבירים זאת.

הסיכום הוא שג'ונסון הוריש לנו לא רק את הכור, אלא מסד מדיני מוצק מאוד המביא לידי ביטוי יותר קולע מאשר אי-פעם, כמה מהצדדים החיוביים במדינותיה של ארצות-הברית: התנגדות להסדר כפוי; התנגדות לרעיון של נסיגה למפה הקודמת בלי שלום והתנגדות לטיפול קסעוני בבעיה, תוך הדגשה של הצורך בשלום כולל, ורק על ידי זה אפשר להזיז את המצב מהקפאון הנוכחי. אני רואה זאת כהתפתחות חיובית. ראיתי להדגיש אתמול גם באוזני נציגי העתונות הזרה, שזה מיסמך אמריקאי ולא מיסמך שלנו - ודבר זה התנוסס בכל מה שפורסם בחוץ-לארץ בענין זה - והוספתי ואמרתי שזה חשוב, שממשלת ארה"ב העמידה לביקורת כל-כך מדוקדקת ונוקבת את המיסמך הסובייטי, וחשוב שהמיסמך הזה נחל ביקורת כל כך יסודית.

המסמך הזה לא פורסם, לא במלואו ולא בחלקו, אבל ברור שהוא מנוסח על-מנת שיתפרסם, הואיל והוא נמסר גם לבריטניה, גם לצרפת, ומכל מיני מדינות כמו הולנד ואיטליה, מודיעים לנו שהם קיבלו זאת. באיטליה התפוצה כל כך ברורה שאין שום ספק שזה יודלף, אבל אני מבקש שזה לא יודלף מכאן אני בטוח שזה יודלף ממקום אחר. אני חייב לומר שאת רוב הדברים של המיסמך הזה הכאתי בפני הממשלה לפני שבוע ושום דבר לא פורסם, ועובדה זו תרמה ליצירת אווירה נוחה להשלמת המשא ומתן.

אף-על-פי-כן, אני צריך להזהיר, המסמך הסובייטי נשאר בעינו. ארצות-הברית חדרה עמוק להבנת משמעותו של המיסמך הסובייטי. ממשלת בריטניה תגיב כעבור כמה ימים. היא מזדהה עם הביקורת האמריקנית, אבל היא אומרת שלא תיכנס לניתוח כל כך מדוקדק. איש ה-"פוריין אופיס" אמר שהחשובה הבריטית תימסר ביום ב' או יום ג', כי עליהם התאריך של ה-20 בינואר אינו מכביד כמו על ממשלת ארה"ב, וחשובת ממשלת בריטניה תהיה יותר כללית ויותר בצורת שאלון. אבל אין להניח שתהיה בתשובה זו סטיה כלשהי מהקו שהם קבעו. בוואשינגטון אמרו לנו שסטיוארט קיבל את האנרת האמריקנית לפני שנשלחה. ידוע לנו שגם יארינג קיבל את המיסמך הזה. אגיע ליארינג בסיום הדיווח, קודם-כל אומר עוד משהו על המיסמך הסובייטי.

מתנסחת אינרת לכל שרי-החוץ המקיימים יחסים אתנו על מהותו של המיסמך הזה. לכתבי-החוץ, המוסיפים לרבוץ לפתחנו תוך הסתנה למלחמה שתפרוץ לפני ה-20 לחורש, והם עדיין שוהים כאן, הסברתי את המיסמך הסובייטי שלשום. עלינו להבין, שכאשר ישראל אומרת שהתכנית הסובייטית מחדשת בדייקנות את המצב שהיה ערב המלחמה, זה איננו פירוש, יש משפט כזה במיסמך הסובייטי. לאמור, המצב יהיה כפי שהיה במאי 1967, כלומר, לא רק שאנחנו נסוגים לאותם הגבולות, אלא שצבאות-ערב מתקדמים לאותם הגבולות. מה היה במאי 1967? הסורים היו ברמת-הגולן, העיראקים היו פה והירדנים היו בעיר העתיקה, ומה-22 במאי 1967 היה גם הסגור במיצרים. אפשר להגיד שחידוש המפה של מאי 1967, זה חידוש הגורמים שגרמו למלחמה. כתב ה"ניו-יורק טיימס", למשל, אינו תופס זאת, ומחכווח אתי על הקיצוניות של

רחיית התכנית הסובייטית. יש עדיין לפעול בתחום הזה. אני השתמשתי במושג
TOTALLY UNACCEPTABLE, וזה הפיג את הועם ב"ניו-יורק טיימס", שיהיו פחות
נמרצים.

משדר החוץ האמריקני הוריש את חוסר המציאות של
המיסמך הסובייטי והסתירות שבו. לעומת זאת, צרפת אימצה במלואה את התכנית
הסובייטית. זה בא לידי ביטוי בהודעתו של שר-ההסברה הצרפתי בשבוע שעבר, לא
עוד, אלא שצרפת הגיעה למעשה לחזית אחת עם ברית-המועצות. ב"סטייט-דפרטמנט"
אמרו שלשום שצריך לדבר על FRANCO-SOVIET FRONT, כלומר, לא הצליחו לגלות שום
סדק בין העמדות הללו.

ד"ר מ. בגין :

אולי יותר טוב לומר SOVIET-FRENCH FRONT במקום

.FRANCO

שר החוץ א. אבן :

הצרפתים רוצים לנצל את המתיחות שנוצרה אחרי
אתונה וביירות, כדי, קודם-כל, ליצור בהלה ואווירת חנוכות, כאילו עת לירות, ועל
רקע זה פנו לסוסקבה, ללונדון ולוואשינגטון באיגרת הבאה (קורא את האיגרת
בצרפתית):

"THE FRENCH GOVERNMENT CONSIDERS THAT THE SITUATION IN THE MIDDLE EAST,
FAR FROM EASING AS DESIRED, HAS BECOME AGGRAVATED TO SUCH AN EXTENT THAT
IT IS NECESSARY THAT THE SECURITY COUNCIL BE ENABLED TO FACE UP TO THE
RESPONSIBILITIES DEVELOPING UPON IT UNDER THE CHARTER. TO THAT END, THE
FRENCH GOVERNMENT PROPOSES THAT THE REPRESENTATIVES OF FRANCE, THE U.S.,
THE USSR AND U.K. IN THE SECURITY COUNCIL MEET AT THE END OF JANUARY TO

SEEK IN CONJUNCTION WITH THE SECRETARY GENERAL OF THE U.N. A MEANS WHEREBY THEIR GOVERNMENTS COULD CONTRIBUTE TO THE ESTABLISHMENT OF A JUST AND LASTING PEACE IN THE MIDDLE EAST SPECIFICALLY BY DEFINING THE TERMS OF IMPLEMENTATION OF COUNCIL RESOLUTION NO. 242 OF NOV. 67. THE FRENCH GOVERNMENT IS OF THE OPINION THAT THE EXCHANGE OF VIEW COULD BEAR ON THE FOLLOWING POINTS.

1. THE PRESENT STATE OF THE IMPLEMENTATION OF SECURITY COUNCIL RESOLUTION NO. 242 AND IN PARTICULAR THE MISSION ENTRUSTED TO MR. JARRING.
2. STUDY OF THE MEANS FOR PROMOTING AND GUARANTEEING IMPLEMENTATION OF THAT RESOLUTION AND PARTICULARLY THE PLAN SUBMITTED BY THE USSR ON THIS MATTER.
3. MEASURES TO PREVENT THE SITUATION FROM WORSENING DURING SUCH EXCHANGES OF VIEWS THE CLOSEST CONTACT WOULD BE MAINTAINED WITH THE STATES DIRECTLY CONCERNED.

פה יש הבעת אי-שביעות-רצון מיארינג, שאינו די

חקיף ביוזמותיו.

על הפנייה הזאת מסרו לנו בשתי בירות, ביקשו שלא נאמר שמסרו לנו את האיגרת עצמה, אבל שמסרו לנו על הפנייה. בוואשינגטון סוכם שתהיה התבטאות זהירה, מסוייגת, לאמור - כך מסר הדובר - שההסכם יכול לנבוע רק מהצדדים עצמם, והמסגרת הרצויה לממשלת-ארה"ב היא ממשלות האזור, תוך התייעצות עם יארינג, ויצרו רושם שאינם מתלהבים מהרעיון הזה. לכל-היותר שוקלים אפשרות לומר - זה מתוך הנחה שזה כבר ייעשה על ידי הממשל הכא - שבא"מ בכלל הנציגים מתייעצים זה עם זה. האו"מ קיים כדי שהנציגים ייפגשו, אבל הם יתנגדו למעמד מיוחד של איזו ועידת ג'נבה כזאת.

יש כמה ממשלות שבינתיים שללו על-פי יוזמתנו את המסגרת המרובעת. למשל, איטליה וברזיל.

אני רוצה לומר, אגב, שמתחילה להתעורר בקהיליה הבינלאומית השאלה הזאת: ארצות הברית וברית-המועצות, זה מובן, פה יש ריכוזי-כח ועוצמה עצומים, אבל מה התפקיד ההירארכיאלי המיוחד של צרפת ובריטניה? אם צרפת, מדוע לא ברזיל, על 80 מיליון תושביה, ומדוע לא איטליה? ואם בריטניה, שהסתלקה מהים-התיכון, למה לא איטליה ששוכנת בתוככי הים-התיכון? איטליה אומרת, שיש פה מאמץ של יוקרה, מדוע פונים לדה-גול, על-מנת להשליט את דה-גול באזור? על-כן, יש מאמץ להתנגד לוועידת הארבע, לאמור, או שזה יותר מדי או שזה פחות מדי. אם מדובר על עמדות-כוח, או ברית-המועצות וארצות-הברית - זה מובן. אבל אם מדובר על אינטרסים בינלאומיים, מדוע לא איטליה וברזיל?

אני חושב שעלינו לעודד התעוררות זו, לא-כל-שכן שהבריטים אינם דורשים לעצמם שום מעמד הירארכיאלי מיוחד. כלומר, זה מאמץ צרפתי לייצר מעמד מלאכותי לצרפת באזור זה, ועל-ידי-כך לפתור בעיות פנימיות, אבל כדי להניע את הגלגלים הללו, צרפת זקוקה לאווירת מתיחות. על-כן, השמועות על מלחמה מתקרבת, על לבנון הנתונה לאיום, על הצורך המוטל על צרפת לקבל את האחריות הגדולה לבטחונה של לבנון, ושליחת שרים ויועצים. מדובר על חיל-משלות צרפתי התונה בטולון, שמא ישראל תפלוש ללבנון, ושמא לבנון תבקש את צרפת למלא את התחייבותיה.

כל האווירה המלאכותית נחוצה כדי להסביר את היוזמות הללו, ומכאן כאילו יש ענין לחשוף את המשימה הזאת ולא לשתף פעולה עם ההנחה שישראל עומדת על סף מלחמה כללית, בעיקר נגד ירדן. מופיעות ידיעות בעתונות הצרפתית כאילו יש ריכוזי כוחות כאלה שיאפשרו לישראל, לפני ה-20 בינואר לפלוש או ללבנון או לירדן על-מנת לכבוש שטחים. אני קושר את המסע הזה עם היוזמה הסובייטית-צרפתית הזאת.

האיגרת הצרפתית לא נמסרה לנו, אבל הצעתה לממשלה, ולא היה ערעור, שאנחנו ננסח איגרת לצרפת בצורה פורמלית ביותר, תוך חגיגה לדברים שהשמיעו להצדקת האמברגו אנשים צרפתיים שונים, ותוך-כדי-כך נאמר מה בלבנו על ההצעה הסובייטית ועל היוזמה הזאת, שעל קיומה ידוע לנו, אף-על-פי שצרפת לא שיתפה אותנו בעצם בדיעה על קיום המסמך.

עד כאן עמדתי על שתי הבעיות העיקריות.

אני חייב להוסיף עוד ענין, יותר מוגבל, שהוא אולי גם מיותר. מתחוללת עכשיו מתיחות גוברת בינינו ובין מדינות סקנדינביה על רקע מיבנים של הפדרציה הלותרנית ב"אוגוסטה ויקטוריה". אנחנו משתמשים שם בשלושה צריפים לצרכים בטחוניים שלנו. הפדרציה הלותרנית הפגינה את מלוא כוחה נגד זה, והשבוע יופיעו שגריר שוודיה, דנמארק, וכפעם הראשונה גם שגריר שווייצריה, לבקש שאנחנו לא נראה את הרבר הזה כמצדיק את החזית הזאת.

השגריר קרוון בג'נבה, המקיים את המגעים עם הגורמים הללו, רוצה להניח שיש שם צרכים בטחוניים כל כך עליונים, שאנחנו לא יכולים לשחק אותם בהם, אחרת אינו מבין מדוע זה שווה להרחיב את חזיתותינו על-פני גורמים כה מרובים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ., קול:

לא היה הסכם? הלוא היתה כאן משלחת.

שר החוץ א. אבן:

לא, אין משלחת, הבעיה היא באיזו רוח ניכנס לענין זה. אחרי כמה שיחות בג'נבה, השגריר שלנו קררון מודיע במברק:

"בכל שאני מתעמק בפרשת "אוגוסטה ויקטוריה", אני משתכנע יותר ויותר שאנו נסחבים לתוך ביצה שממנה לא נצא בנקל. אלפן ריס, שעל אהדתו לישראל אין עוררין, העיר היום בשיחה על נושא אחר שלא ידועה לנו כנראה מידת ההר השלילי בחוגי כנסיות פרוטסטנטיות. אבל, מלבדס, ידוע לו שממשלות שוודיה ושוויצריה וארה"ב מודאנות מאוד. החשש המשותף לכנסיות וממשלות אלה הוא שהפקעת שטח זה הוא THE THIN END OF THE WEDGE לגבי הרכוש הנוצרי בירושלים. שאל אם שלושה צריפים בהר-הצופים שווים זאת. אני מוסמך וגם לא מסוגל לשפוט הצד הבטחוני שכדבר, אבל מחובתי להביע דעתי שוויתור מצדנו בפרשה זו היה קוצר פירות ומגביר יוקרתנו בעולם הנוצרי".

השגריר קררון טוען שאין מדובר פה בדברים בעלי ערך עליון, וזה מביא אותי להצעה על המצב הסדיני בכללו.

ד"ר מ. בגין :

מה בקשר להסכם, עליו פורסם באופן רשמי, בין שר-המשפטים ובין נציג הלותראנים?

שר החוץ א. אבן :

הוצעו טיוטות של הסכם, אבל לא הושג הסכם.

ד"ר מ. סג"ר :

כך גם פורסם בעתונות, שלוקחים את הענין לשוויצריה, לאישור סופי.

שר החוץ א. אבן :

אין הסכם, להיפך, הדבר מכביר, והשגריר השוודי יופיע אצלנו בענין זה.

כלי להכנס לפרטים אני רוצה לומר שיש לנו חזית מרכזית שאנחנו עומדים בה זה 20 חודש, ואין שום חביעה בינלאומית הדורשת שנוזז, גם לא לקווים הקודמים. אני חושב שגם הממשלה עצמה אינה מעריכה די הצורך את הנקודה הזאת. אמנם יש לנו חזית שאין מנוס ממנה, אבל אנחנו נמשיכים לפעמים לכל מיני חזיתות כאלה, שאינן נחוצות.

אני מציע לממשלה שהקו יהיה לקצר את החזית. אנחנו נכנסים להתמודדות נדולה במאוס-אפריל, ולדעתי זה מחייב שלא יהיו סכסוכים מיותרים על דקרוקי-עניות עם שוודיה פה ועם גאנה שם, ושחרוח תהיה: לצמצם את שטחי המדיבה. אמרתי שאומר מלים מספר על יארינג. יש מגע רצוף אתו. איני רוצה לציין כאן את כל מהלכי המגע, אבל הוא ביקש את חוות-דעתי על המיסמך הסובייטי, כי הוא שרוי שם כנראה במצב של שטיפת-מוח במוסקבה.

אגב, זו בעיה, הוא שומע מהרוסים דברים כאלה: "ישנה התכנית הסובייטית, אין הוכה כבדה, אמנם ישראל צועקת חמס, זה לא-כל-כך נכון. יש דברים טובים בשביל ישראל שם, ואמריקה לא דחתה את התכנית שלנו." זה היה לפני האיגרת. יארינג הרגיש את עצמו נבוך, וביקש אפשרות לדעת את עמדתנו וגם הצעותינו לגבי המשך תפקידו. עכשיו יש בידו ניתוח שלנו מפורט מאוד של העמדה הסובייטית. הוא גם כן מקבל זאת בכתב. הוא לא ידע על המיסמך האמריקני, אך האמריקנים השכילו למסור ליארינג במוסקבה את המיסמך המלא שלהם.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

למה הוא יושב במוסקבה?

שר החוץ א. אבן :

כי הוא שגריר ארצו במוסקבה. הוא די מרגיש ששיבתו במוסקבה מערפלת את עמדתו. הוא מתייעץ אתנו. הוא אמר, שכאשר הוא אמר לרוסים שכתוב באיגרתם חורה למצב שהיה במאי 1967, הם אמרו לו: אל תתייחס לזה ברצינות, זה כרי לסכר את אוזנו של נאצר, ובמקום אחר יש רמז לגבולות חדשים. הם נתנו לו את הרושם כאילו הם התקרבו לישראל ולארצות-הברית. מצאנו דרך לגמול אותו מאשליה זו.

לגבי הסידורים. הוא אינו רוצה לחדש את פעילותו באמצע ינואר, כאשר כל העיניים מרוחקות לניכסון ולמימשל החדש. הוא אומר ששגריר שוודיה בווינגטון העביר לו דרך שטוקהולם הערכה שהמימשל החדש לא ישנה את מהות היחסים עם ישראל. אולי יתקן את היחסים עם הערבים במישורים אחרים. הוא הזכיר את כוויית, אפשרות של יחסים דיפלומטיים וכו'. השגריר השוודי בווינגטון אומר ליארינג: הערבים יתאכזבו אם הם חושבים שב-21 בינואר יחול שינוי במצב.

הצדפתים הנישו את האיגרת לווינגטון לפני שהם קיבלו את החשובה האמריקנית לאיגרת הסובייטית. כנראה התעוררו מאפט חשובה אמריקנית לכתוב איגרת זו. לכן יעצנו להגיב ולא להשהות את תגובתם.

יארינג סבור שעליו להתחיל רק בפברואר. בסוף ינואר הוא יגיע לניו-יורק וינסה להשפיע על באנץ' ועל או-תאנט לתת לו לפעול באירופה ולא בניו-יורק. הוא רוצה את ג'נבה.

יארונג סבור שאם יכפה על הצדדים לפחות את המקום, לא ההסדר, ויבקש מהם לבוא לג'נבה ביום זה וזה, אינו חושב שהערבים יעזו לא לבוא, ואנחנו אומרים לו שבענייני נוהל שם הוא רשאי לנקוט יוזמה.

כיצד הוא יפעל? הוא מעלה שתי אפשרויות. אפשרות אחת, שינסה שוב לזמן את ישראל ומדינה ערבית כלשהי תחת חסותו. כאן הוא מגלה התעניינות רבה בכל מה שמרחש בירדן, האם בכל-זאת קיימת אפשרות השנה לזמן את הקונפרנס בין ישראל וירדן.

הצעה אחרת שהוא משתעשע בה, שהצדדים יכריזו על התחייבויותיהם העקרוניות בהסתמך על החלטת מועצת הבטחון, לאמור: כינון שלום ביטול מצב הלוחמה, חופש-שיט. כאן הוא משלב את שני הדברים, מצד אחד, מצרים מכירה בעצמאות ישראל ומבטלת את מצב הלוחמה עם ישראל, תוך השארת העניין המשולב של ה-WITHDRAWAL וה-SECURE BOUNDARIES. לאמור, הדברים האלה ייכנסו לתוקפם לאחר שיוסכם על גבולות בטוחים ומוסכמים, ולאחר שתיכנס לתוקפה הנסיגה אליהם. הוא אמר זאת באזני בפגישתנו בקפריסין, ואמרתי לו שילך לקאהיר ויקבל את הסכמתם, ואז יחזור, ויבין למה אנחנו לא נקבל זאת, כי מצרים, לפי דעתי, רחוקה מזה שתתחייב לביטול מצב הלוחמה שייכנס לתוקפו כאשר יוסכם על גבולות חדשים. מאז לא שמענו הר לרעיון הזה, אבל אני מניח שהוא יתייעץ על ענין זה בניו-יורק.

מאידך, הוא טוען - ופה אני חושב שהוא צודק ועלינו לחזק את ידיו בזה, אם כי הוא לא רוצה לפעול עוד בחודש ינואר - שהעדרותו הממושכת מהזירה מעוררת לחצים של המעצמות, ומאידך פעילותו מרתיעה כל מיני יוזמות של צרפת וכו'. לנו יש יותר השפעה על יארונג מאשר על הגורמים הגדולים הללו. לכן אני חושב שרצוי שהוא יתחיל להסתובב אי-שם בפברואר, ואז נוכל לומר לצרפתים: מה העבודה הזאת לכם? מי מינה אתכם בכלל? במידה שיש יוזמה בינלאומית, היא מופעלת באמצעות יארונג.

דו"ש י. גלילי :

אני מבקש להציג ארבע שאלות, לאו-דווקא עובדיות, אלא לרוקומנטציה של המצב.

שאלה ראשונה, מה המעמד של שבע הנקודות של ראסק? האם גם הן כלולות בצוואה שהממשל היוצא מוריש לממשל הבא? הרי שבעור שהעיון בתגובה האמריקנית למיסמך הסובייטי, ששמענו עליו היום כאן, יש בו הרבה הנדרות חשובות לחיוביותם, הרי בשבע הנקודות של ראסק, אם זכרוני אינו מטעני אזכיר שלוש מהן: (א) הוא מדבר על הצבת חיל-או"מ בשארם-א-שייח' ; (ב) מסתלק מענין חוזה-השלום ומדבר על דבר חתימת משהו, לאו-דווקא חתימה משותפת של אותו מיסמך; (ג) הוא מדבר על פתרון בעיית הפליטים על-יסוד משאל אישי. אינני זוכר ברגע זה את הנקודות האחרות, נדמה לי שיש שם נקודה על רצועת-עזה.

שר החוץ א. אבן :

הוא אומר שרצועת-עזה אינה כלולה במצרים, אבל אינו אומר איפה היא כלולה. זו התכנית המיועדת למצרים.

דו"ש י. גלילי :

מה הזיקה בין המיסמך של שבע הנקודות שנמסר גם לריאד וגם ליארינג, לבין החשובה למיסמך הסובייטי? אני מוכיר שחלילה לנו להתעלם מן העובדה, שהם אמנם מבחינה פורמלית לא אמרו נסיגה לגבולות ה-4 ביוני 1967, והיטיבו לעשות שמחקו לפי בקשתנו את המלה PRECISELY, אבל, בסופו של דבר, אנחנו יודעים את עמדתם בענין הסוגיה הטריטוריאלית.

שאלה שניה, הייתי מבקש משר-החוץ להשכיל אותנו בענין הוועדה לבדיקת מצב האוכלוסיה בשטחים, שהמזכיר הכללי של האו"ם ממנה, או שנמצאת בתהליך מינויה או שהוא כבר מינה. אני מניח שההתנגדות שלנו כלפי ועדה זו תהיה בהתאם להחלטה שלנו לגבי השליח.

שאלה שלישית, בישיבה הקודמת של הממשלה הציע ראש-הממשלה כי מספר שרים ידונו במסקנות המעשיות שלאחר האמברגו, לגבי החזרת הכסף, תביעה משפטית וכו'. האם סיכמתם סיכומים כלשהם?

מה ההנחיות שניתנו, אם ניתנו, לנציגים שלנו בכל הנוגע להצעה בדבר הפעלת חרם על צרפת. אל תלמד מזה שאני תומך בהטלת חרם, אבל אני רוצה לדעת אם ניתנו הנחיות ואילו הנחיות ניתנו.

ולאחרונה, אני חוזר למחשבה שהעליתי באחת הישיבות הקודמות, שעם כניסת הממשל החדש מן הראוי שאנחנו נסכם את ההחלטות שלנו בבעיה המדינית המרכזית, על-מנת שבהזדמנות הראשונה תובהרנה העמדות שלנו לגבי המימשל החדש, לאו-דווקא על-פי מה שיימסר לנו על-ידי הממשל היוצא.

שר הבטחון פ. דיין :

אני רוצה לשאול, או אולי להציע שלא לכתוב לצרפת הערות על התכנית הסובייטית. אני מניח שאנחנו לא כותבים לברית-המועצות את הערותינו לתכנית שלה, למרות שברית-המועצות היא אחת מארבע המעצמות.

שר החוץ א. אבן :

האיגרת תכלול התייחסות להודעות הצרפתיות.

שר הבטחון ט. דיין :

אמרת שיהיה גם זה וגם הערות לתכנית הסובייטית.
 צרפת רוצה לעשות את עצמה שותפת לארבע המדינות הגדולות שתטפלנה בעניין זה. האם
 לא יהיה יותר נכון מצדנו לומר שבהתנהגות שהיא נהגה כלפינו, דינה כדין
 ברית-המועצות, ואנחנו לא מדברים אתה על תכנית כזאת או אחרת? היא עשתה מה
 שעשתה, בקשר לאמברגו לכתוב לה אבל לא לנהל אתה שום מגע ושום הערות, לא בכתב
 ולא בעל-פה, על פתרון הבעיה במזרח-התיכון בעקבות מה שהיא עשתה.

דו"ש ט. בנין :

אני מבקש להציע מספר הצעות, אבל, לפני כן אספר
 משהו פיקנטי בקשר עם צרפת.

ביום ה' האחרון, בשעה 05:00 בבוקר, צילצל
 הטלפון בביתי והודיעו לי שיש לי שיחה מפא"י. על הקו היה יהודי שלפי מיטב
 ידיעותי הוא פעיל בשירותים החשאיים של צרפת. הוא ביקש למסור לי באופן דחוף
 שערב לפני זה הוא סעד על שולחנו של דה-גול, ודה-גול ביקש ממני למסור
 לראש-הממשלה את ההודעה הבאה: על הצבא שלנו להכנס לעבר-הירדן, וראש-הממשלה צריך
 לרוץ מיד למוסקבה, עוד בזמן ביצוע הפעולה. לי נמסרה הודעה זו,

דו"ש י. גלילי :

מתי זה היה?

דו"ש ט. בנין :

ביום ה' שעבר.

השר י. גלילי :

הפסדנו שלושה ימים.

השר מ. בנין :

מה שמענין ביותר בסיפור הוא חיבור טיסתו של ראש-הממשלה למוסקבה עם הפעולה.

ההנחה שלי, שהאש לא סעד על שולחנו של דה-גול, אבל איש השירותים החשאיים דיבר אתו, וזה כאילו נמסר בהשראת דה-גול. וההנחה היא שצפת עומדת ליצור אווירה שישראל עומדת לפתוח בחזית, וההנחה היתה שכרגע זה נינתק מאמריקה וראש-הממשלה יחפש תמיכה מצד מוסקבה.

אני מספר את הסיפור הזה משום שיש לשער שגם ההודעה הזאת, אם אין בה בריחה, יש בה אלמנט של פרוכוקציה. זו אחת הפעולות של השירותים-החשאיים הצרפתיים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

מה אמרת לו?

השר מ. בנין :

הוא ביקש אישור במיבוק שקיבלתי ידיעה זו. הוא ודאי רצה שאשלח מיבוק כדי שהוא יוכל להניח מסמך כתוב. אני אמרתי לו שימסור כי הדברים נמסרו ועוררו תדהמה. הוא דיבר צרפתית ויש להניח שכל-מיני גורמים רשמי

את ההודעה הזאת. אבל, כפי שאמרתי קודם, הוא דיבר בשמו של דה-גול. הסיור הוא פיקנטי, כי זה משתלב בנסיון של צרפת ליצור רושם שהנה מלחמה כל-חזיתית עומדת לפרוץ וצריך ללכת דווקא למוסקבה.

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול :

האיש הוא נורמלי?

ד"ר ב. בגין :

במידה שהפסיכולוגים יכולים לקבוע נורמליות של

בשר ודם, הוא נורמלי.

היתה ידיעה שהעיראקים עומדם לתגבר את כוחם בעבר-הירדן. אני מציע שיהיה בענין זה דה-מארש באמצעות אמריקה או באמצעות הבריטים באזורי חוסיין. לדעתי, צריך להגיד לחוסיין שיש לנו דרכים שאנחנו יכולים להשתמש בהן, ואנחנו לוקחים ברצינות את הידיעה שהגבול הירדני יתוגבר על-ידי כוח עיראקי. לדעתי, צריך להתייחס לזה ברצינות, כי אין לשכוח שרק לפני שבוע אמרו העיראקים במפורש שצריך לחסל את מדינת-ישראל. לא זו בלבד שהם לא חתמו על שום הסדר של הפסקת-אש, אלא אמרו במפורש בעקבות פעולות ה"אל-פתח", שיש לחסל את מדינת-ישראל. על רקע הודעה זו, והידיעות על התיגבור בכוח עיראקי, צריך לעשות דה-מארש כזה, וכך צריך לומר לחוסיין.

אינני יכול לומר שקראתי את המאמר בשלימותו, אבל

שמעתי על תוכנו של המאמר ב"ניו-יורק טיימס" המבקר את שר החוץ על דחיית התכנית הסובייטית, אבל הוא מוסיף ששר החוץ לא דחה את התכנית הזאת לחלוטין.

שר החוץ א. אבן :

הם אומרים שהם מקווים כי זו לא המלה האחרונה

ועוד אימלך ברעתי.

השר מ. בגין :

אני מוסר מה ששמעתי, ואני מציע להבהיר שהדחיה

היתה מוחלטת.

בעקבות הצעת שר-הכחון, אני רוצה להציע הצעה

נוספת. אינני רואה מדוע לא נשתמש בשירותים הטובים של פינלנד. פינלנד מייצגת את ברית-המועצות בישראל. הדבר מקובל בעולם, שגם כאשר אין יחסים דיפלומטיים, מוסרים על ידי המדינה שמייצגת את האינטרסים של מדינה אחרת, הודעות מסויימות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

הרוסים לא המציאו לנו את המיססך.

השר מ. בגין :

אני מעלה הצעה, דווקא על ידי פינלנד למסור

איגרת. יש, לפעמים, איגרת שכל ערכה בפירסומה. המעצמות הגדולות משתמשות במכשיר הזה.

אפשר, כמובן, ללכת גם בדרך אחרת, אבל כדאי

שדעת-הקהל העולמית תדע שבאמת אין סייג לגבי דחיית החכנית הסובייטית על ידי השר אבן, בעיקר מפני שהיא תוותר ומדגישה את המצב שהיה בחודש מאי 1967.

דבר שלישי, וזה לבעיה המלחמתית. לדעתי, עלינו לא ליפול במידה מסויימת בתוך מלכודת עצמית. אנחנו צריכים לומר ששום מלחמה אינה מתדפקת מבחינתנו על דלתותינו, אבל לדעתי אסור לנו גם לומר שאין סכנת מלחמה, כי לא נכון שאין סכנת מלחמה. אנחנו צריכים לומר שאנחנו איננו באים לאסור שום מלחמה, אבל ברור שאם מדינות-ערב יתקיפו אותנו, נצטרך להגיב, אבל המפתח הזה בשביל פתיחת מלחמה איננו בידינו. בשביל פתיחת מלחמה מספיק אחד, בשביל עשיית שלום דרושים שניים. אם הערבים יתקיפו - נתגונן.

(עד כאן רשמה ל.צ. מכאן רשם י.מ.)

אז זה מובן מאליו שאנחנו נתגונן והם שוב ייכשלו. התוספת הזאת חשובה בעיני, בזכרנו את האינופורמציה שנמסרה לנו מטעם המטה שאולי בחודש מרס, בכל אופן לפני חודש יולי, יכולים המצרים להניח שהם מסוגלים במכצע צבאי לדחוק אותנו מתעלת סואץ. ההערכה הזאת לא בוטלה עדיין. צריך, איפוא, לומר את שני הדברים: א) אנו לא ניזום שום מלחמה, ב) אבל אם נותקף - נתגונן. טוב יהיה אם אפשר למנוע מלחמה, אבל אם אי-אפשר והם יתקיפו, בסופו של דבר ייכשלו.

באשר לחרם על צרפת, אני מציע למסור הודעה קצרה. לדעתי, יש צורך בזה עוד היום, וההודעה צריכה לומר: ממשלת ישראל לא קראה ואינה קוראת לשום חרם. אין אנו צריכים להתקיף יהודים שאינם רוצים לטוס במטוסי "איר פראנס", אבל אין זה ענייננו. אולי צריך להיות ברור, כי למען היחסים שלנו עם צרפת, לעתיד, דרושה אולי הודעה כזאת גם היום: ממשלת ישראל לא קראה ואינה קוראת לשום חרם על צרפת. הסברתי למה זה צריך להיות, אם אנחנו הבחנו בין דה-גול ובין העם הצרפתי. רושם שעלול להווצר, שממשלת ישראל מעודדת למעשה חרם על צרפת - אין זה בריא.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אף אדם לא אמר זאת.

שר השיכון ט. בנטוב:

"אף אדם" - זה מוגזם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אחרי כל מה שהיה בצרפת, מדוע לא הוזמן ר"ר איתן

לארץ?

שר הפנים ט.ח. שפירא:

אני חושב שהצוואה של ממשלת ג'ונסון היא מעודדת
בשכילנו, והיא אולי טובה יותר מאשר אמרו לנו באותם הזמנים, כאשר היו עדיין
בשלטון חזק.

עכשיו לענין הצריפים ליד אוגוסטה ויקטוריה. לי
יש הרושם, שההתנגדות שלנו היא לא כל כך מבחינת חשיבותם של הצריפים, אלא
שאנשינו סבורים כי בשעה שהיה שם השלטון של עבר הירדן, הם השתמשו בצריפים...

שר השיכון ט. בנטוב:

גם הבריטים.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

והלותרנים לא עשו מזה ענין. יכול להיות שמצד הכנסיה הזאת יש קצת התנגדות לנו. אבל להכנס בגלל זה בויכוח זה חריף עם שלוש מדינות ידירותיות, לרעתי, זה לא כדאי, ומוכרחים לבוא אתם לידי הסכם בענין זה, אם הם יעמדו על כך. אני סבור שהצריפים הללו הם חשובים לנו שהם צריכים להכריע בענין היחסים התקינים בינינו ובין המדינות הללו.

שר החוץ א. אבן:

יש רושם שדרך כספית יכולה לפתור את הבעיה, אם נחכיר או נשכיר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

נעשה מה שנעשה, אבל אין להכנס בגלל זה בריב עם מדינות ידירותיות לנו.

האם יש לנו איוז ידיעות ביחס ליהודים בעיראק? מתוך העתונות יוצא שעומרים להעמיד שם למשפט עוד 8 יהודים, עוד קבוצה כזאת. ופי יודע לאן זה עלול להגיע.

חשבתי שיהיה לנו קצת ויכוח על הענין של ביירות. והנה, עברו שבועות ואין שום ויכוח בינינו כדי לברר מה קרה ואיך זה קרה. אבל לא זה בלבד: הולכים חברים של הממשלה ונואמים, ומתוך דבריהם יוצא שהממשלה כולה היתה בעד זה, ולא רק זאת, אלא שהם מצדיקים את עצמם שלולא נתקיימה הפעולה הזאת, מי יודע מה היה קורה. אני מבין שיש כאן ענין שהמצפון לוחץ על אותם חברים שהצביעו בעד מבצע ביירות והם רוצים להצדיק את עצמם. הם יכולים להצדיק את עצמם בממשלה ולא בציבור. אתם עלולים להביא לידי כך שיקרה מה שקרה לפני כן בענין אחר. היו חברים שאמרו "לא לסגת אף שעל". יצא ספיר ודיבר דברים ברורים. ואז אתם יודעים איך העולם מביט עלינו בכלל, שהדעה הנשמעת בשם הממשלה אינה של כל הממשלה

אלא שיש גם דעה אחרת בתוך הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה מודה שנכנסת לענין זה דרך אנב. זהו סעיף

חדש.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אין לי מקום אחר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אין לו מקום אחר, והוא נכנס לביירות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אם חברי הממשלה לא יפסיקו לדבר בצבור על ביירות, אני אחיה האיש שיודיע שהתנגדתי לזה. אני תושב שהיתה כאן שגיאה, שאסור היה לעשות זאת. אני אודיע זאת, למען יידע הציבור שלא כל הממשלה היתה בעד זה. עכשיו הברירה היא בידי החברים הרוצים לדבר שוב ושוב על מבצע ביירות, על "הנצחון הפוליטי" שהיה בהריסת 13 אירונים. אם יילכו בדרך זו הלאה, תהיה הודעה כזאת מצדי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל עכשיו לא אתן, בהזדמנות זו, לדבר על הדבר הזה. חשאיירו לנו קצת זמן, נגיע לכך.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

לא אתייחס לענין זה. הודעתי ברבים שאני הייתי

בעד.

אני רוצה להתייחס להצעות, לפנות לצרפת ולברית-המועצות. נדמה לי כי זה מוקדם עדיין. אני בעד זה שנחדש פעם איזה קונטקט ושלא נאמר "לא" קטיגורי. אבל עכשיו מה נאמר להם? נאמר לצרפת - תגנזי את זה וכן נאמר לברית המועצות? למה בהודמנות כזאת לחדש את הקשר? עכשיו מוטב לנו לא להיות מהורזים ולא לכתוב לא לצרפת ולא לברית המועצות.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

זה כבר הודלף.

שר החוץ א. אבן:

היא התייעצה עם ישראל, כי הענין נוגע לישראל.

זה ענין הנוגע לנו וזה מחייב אותם להתייעץ אתנו. זה חשוב מאוד.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אבל אמרת לנו שהענין הוא סודי מאוד. קראתי על כך שזה נעשה בהדרכתנו, ולכן אני מעיר על כך שיש סתירה בין הדברים.

עכשיו לגבי צרפת. אני נגד כתיבת אגרת לצרפת. אני בעד זה שדובר משרד החוץ או דובר הממשלה יוכל להגיב על דברים שהשמיעו מדינאים צרפתיים. אבל ברנע שאנחנו נכנסים אתם בחלופי-אגרות, אנחנו עושים אותם לצד, ואיני מוכן לעשות עכשיו את צרפת לצד. אני חשוב שאתה, השר אבן, יכול להנחות את דובר משרד החוץ שיגיד כל מה שאתה רוצה, אבל שזה לא ייעשה באגרות, כיוון שהם לא שלחו אלינו אגרות. ישנה סכנה שעל ידי כך יתחיל דיאלוג. איני בעד דיאלוג עכשיו בינינו ובין צרפת.

שר החוץ א. אבן :

זו תהיה אגרת על הסכרת עמדתנו בענין האמברגו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

לא היתה אגרת מצידם אלינו. אני מפקפק בענין זה אם זה טוב. לגבי רוסיה, אני מתנגד לכל כתיבה דרך פינלנד או דרך איזו שהיא מדינה אחרת.

לגבי הצריפים באוגוסטה ויקטוריה אני בעד זה שנחפש איזו שהיא משרה ושלא נריב עם המדינות הידידותיות האלה. בקצת רצון טוב ובקצת נמישות אפשר להגיע אחס לאיזה הסדר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

מי מטפל בזאת?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

שר המשפטים. אני מבקש שראש הממשלה ינחה את שר המשפטים כדי שיחד עם שר החוץ יגמור את העניין הזה.

הרוסים והצרפתים מעונינים ליצור פה פניקה, כאילו אנחנו רוצים במלחמה, כאילו ישנה פה סכנת מלחמה. בהערה לדברי השר בגין אעיר, שמוטב בכלל לא לדבר עכשיו על מלחמה. ניתן קצת הפוגה לעניין. אנחנו יודעים שישנה סכנה כזו. אנחנו ממילא מתכוננים ועשים מה שנחוץ לעשות בעניין זה. אנחנו דנים על העניין בועדת השרים לענייני בטחון, והמטכ"ל עושה את שלו. אבל אני מציע שלא נדבר על תאריכים ושלא נתנבא על עניינים כאלה. אנחנו מעוניינים בהפוגה מסוימת, כי כל דיבור על מלחמה משרת עכשיו רק את האינטרסים של הערבים.

שר השיכון מ. בנטוב :

אבל להכחיש צריך.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

הייתי לוקח את הכתבים שבאו לראות את המלחמה ומראה להם את הדברים הטובים שישנם בישראל.

שר התחבורה מ. כומל :

את הפרחים ליצוא.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

או להזמין אותם לסקי על החרמון. אולי זהו ענין בשבילם, אבל לא להעסיק אותם בענינים כאלה כמו מלחמה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש סברה שהם יודעים מה שהם רוצים לראות.

השר י. טפיר :

האם לאחר המסמך הרוסי והתשובה האמריקאית יש איזו תשובה לשאלה: האם יהיה המשך לאותו דיאלוג כאילו בין רוסיה ובין אמריקה, או שהעובדה של ניסוח התשובה כפי שנוסחה, פירושה באופן רגיל, פחות או יותר, שזה כאילו מפסיק את ההמשך? לדעתי, בתשובה על שאלה כזאת, אם היא ניתנת, אפשר גם לקבוע, האם יש צורך באיזו שהיא יזמה מצדנו בכיוון זה או אחר, או שאם אין שם המשך, מוטב גם לנו לשחוק. אם יש המשך, טוב לדעת איך יכול להיות ההמשך.

שר הבריאות י. ברזילי :

לגבי צרפת: איננו צריכים להכנס לאחד משני הקצוות. החלטנו לא לקרוא לחרם על צרפת. אבל אין גם טעם שהממשלה תפרסם עכשיו החלטה או הודעה, שהיא איננה בעד חרם.

שר החוץ א. אבן :

אם נפרסם זאת, תתמוטט כל הפעולה היהודית בשטח

זה.

שר הבריאות י. ברזילי:

אין לנו בענין זה מה לפרסם. ישנם הצינורות הרגילים של הדוברים, שואלים אותם והם עונים. אבל משולחן הממשלה לא צריך לצאת שום דבר בענין זה, אם כי, לגופו של דבר, אני נגד חרם מוכרז על ידי הממשלה על צרפת.

אבל, מצד שני, אני נגד אגרות יוזמות ראשונות שלנו. ואם כבר לשלוח אגרות לצרפת, הרי רק לענין האמברגו ולא לצורך לענין זה חגובתנו על ההצעה הסובייטית ועל הרעיון של כנוס ארבע המעצמות. הם לא פנו אלינו. הם מקבלים חשבה מאמריקה. מה שיש לנו לומר, יש לנו לומר לאו דווקא לצרפת. זה איננו ענין של התדיינות בינינו ובין צרפת. זו איזו שהיא התערבות שלא במקומה, אם אנחנו נכתוב אגרות לצרפת בשעת היחסים של מתיחות קשה. לי נדמה שאולי לא כל כך הכרחי לכתוב עכשיו גם בענין האמברגו. אבל אם רוצים בכל זאת שיהיה בדינו לשעת צורך בעתיד איזה דוקומנט, הרי יש לאתר את אגרתנו רק לענין זה של האמברגו.

שר החוץ א. אבן:

אשר לשאלה של השר גלילי בדבר מעמדה של שבע הנקודות של ראסק. רק ארצות הברית יכולה לקבוע את מעמדה של הללו. מובן מאליו כי במשא ומתן שלנו עם ארצות הברית על הנוסח הזה ניסינו למחוק את הנקודות הללו, למחוק את זכרון מתחת השמים. לזה הם לא הסכימו. אבל הם באו לקראתנו במובן מסויים על ידי זה שהכניסו בחשבה לסובייטים את הפסוק הזה, ש"היות וברית המועצות מתייסת לשבע הנקודות של מזכיר המדינה, עלי לציין כי כל שבע הנקודות שניסח המזכיר ראסק יש להן חוקף רק במקרה שיחול עליהן הסכם בין הצדדים, תוך כינון

שלום ביניהם." וזה הנוסח הלועזי:

"THE U.S. MUST EMPHASIZE, HOWEVER, THAT ALL THE POINTS MADE BY THE SECRETARY, INCLUDING SPECIFICALLY THAT RELATED TO ISRAELI WITHDRAWAL, WOULD BE PART OF A SETTLEMENT AGREED BETWEEN THE PARTIES WHICH BROUGHT A JUST AND LASTING PEACE TO THE AREA. THE U.S. DOES NOT SHARE THE VIEW EXPRESSED IN THE SOVIET COMMUNICATION THAT THE U.A.R. RESPONDED POSITIVELY TO SECRETARY RUSK REMARKS."

הם מציינים: א) ניסיון, והמצרים דחו; ב) יש תוקף לכל זה רק אם הצדדים הסכימו ביניהם.

עלינו לטעון לגבי המימשל החדש, שאותן שבע הנקודות הצליחו לאחר את שני הצדדים בהתנגדות: ישראל מתנגדת, המצרים מתנגדים. אנחנו צריכים להשכיח את המאמץ הזה.

אבל לגבי העניין של שארם-א-שייח' הם נקטו איוזה ניסוח, שבו הם מציינים שישאל דורשת שהיא תישא שם, והיא, אמריקה, אינה אומרת כאן לא כן ולא לא, היא אומרת שההסדר שיבטיח שייט חייב להיות נושא להסכם בין שני הצדדים.

אבל איני סבור ששבע הנקודות ירדו מסדר יומנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שבעה דברים בחכם ושבעה דברים בגולם.

שר החוץ א. אבן :

יש לי רושם שהן נחלשו גם על ידי ההסתערות שלנו וגם על ידי זה שהמצרים לא נאחזו בחבל הזה.

אשר ל"ועדת השטחים" פנה המזכיר הכללי של אר"ם לשלוש ממשלות. שגריר אירלנד הודיע לי הבוקר שהם לא הסכימו להשתתף בועדה. הם אינם בעד הועדה, הם גם זועמים על כך שמדינתם הוזכרה לפני שדברו אתם. ארגנטינה רוצה לדעת מה אומרת אירלנד. הנטיה שלה היא לפי שיטה לטינו-אמריקאית: מקבלים מכתב ואין עונים, אומרים "מניאנה", אין רוצים להתנגש עם מזכיר האו"ם, אלא אין בדעתם להשלים. ממשלת פיליפינים נטתה להענות בחיוב. שלחתי שדר לשר החוץ הישן-חדש רומולו, אשר לעת זיקנה היתה לו עדנה. הוא לא רצה לסרב באופן עקרוני, אבל הם אומרים: דנים במאנילה על התשובה וממשלת הפיליפינים תמנה את נציגה כאשר יהיה לה יסוד להאמין שהוועדה תוכל לנסוע. יעצתי שיסתמכו על כך שאצבעותיה של הפיליפינים נכוו כבר פעם. בשנת 1947 היתה ועדת-חלוקה, THE FIVE LONELY PILGRIMS, חמישה אנשים, בחוכם נציג הפיליפינים, והבריטים לא נתנו להם להכנס לארץ. הם יכולים לומר שאינם רוצים להכוות פעמיים, הם ממנים נציג, ואחרי כן אין נותנים לו להכנס, היוקרה שלהם נפגעת, אי אפשר לקבל זאת.

אין שום ספק, שבעיקר לרגל מה שמתרחש בעיראק, ביקשתי את מר תקוץ לומר, ביתר שאת, למזכיר הכללי, אם יש דבר יותר בלתי מתקבל על הדעת ממה שהיה קודם בלתי מתקבל על הדעת הוא שתבוא הנה איזו ועדה על רקע של התרמה מחושבת של טיפול הומניטרי ביהודי מצרים, סוריה ועיראק. אני חושב שהוועדה תגיע הנה. אני חושב שעם נציג וחצי העניין די צולע.

לגבי הבירור המדיני, אני בהחלט בעד בירור כזה, אם כי אולי רצוי שיהיה לזה בסיס דוקומנטרי. אנחנו מנסחים עכשיו תזכיר שיסביר לממשל החדש את מדיניותנו ואת צפיותינו מארצות הברית על רקע של ראיה גלובאלית משותפת. אביא את המסמך הזה ליריעת חברי הממשלה. אולי הוא יוכל לשמש בסיס לדיון

כולל על קשרי ישראל-ארצות-הברית בעידן המימשל החדש.

ד"ר מ. בנין :

כמובן, לפני שישלח לווינגטון.

שר החוץ א. אבן :

כן, אין צורך לשלוח אותו לפני פברואר.

שר הבטחון מ. דיין :

אני רוצה לכדוק את הדבר. עד כמה שאני זוכר בעל-

פה, עברה דיכויזיה נוספת.

שר החוץ א. אבן :

אולי תהיה בדיקה. אלה הם דברים שנמסרו דווקא

בזמן האחרון שיש לחץ מצד עיראק להעביר דיכויזיה נוספת ושחוסייין איננו מרשה להם לעשות זאת.

אני סבור שכענין החרם אין דרך טובה משתיקה. להכריז על חרם, זהו דבר פסול בוודאי. אבל עובדה היא שישנם גלי זעם והתקוממות הבאים לידי ביטוי ברחבי עולם, בעיקר בארצות הברית. אני חושב שדווקא לרגל רצונה של צרפת למלא תפקיד מדיני, אין לנו שום ענין לשפוך צוננן על גלי הזעם הבאים לידי ביטוי. אני חושב שהודעה שתפרסם מהשולחן הזה תרפה את ידי אותם היהודים העושים את המלאכה. ננער את חצננו מזה. איננו ידועים. הרצועה מותרת. אנחנו איננו מעוררים את החרם, אבל גם איננו מתבטאים נגד זה.

עד כמה שהענין הזה של זעם אנטי-צרפתי חשוב, תמיד העובדה הבאה: הנשיא ניקסון רצה לחנוך את תקופת כהונתו על ידי סיור באירופה, ובעיקר בצרפת. נדמה לי שכך התחיל גם קנדי המנות. הוא התייעץ עם יועצו קיסינג'ר. קיסינג'ר יעץ לו, קודם כל, לשבת בבית ולא להשתתף בסיורים, ושנית, אם לעשות סיורים - לא להתחיל דווקא מצרפת, אותה צרפת שנדה יש הפגנות כבלטימור ובפילדלפיה ובערים אחרות בארצות הברית. זה היה רע מאוד אילו ניקסון חנך את כהונתו בפריז. כנראה שהתנועה הזאת בציבוריות האמריקאית אולי חסתום את הגולל על הכוונה הזאת.

אשר לפניה לצרפת, אני מקבל את הקונסנסוס שהובע כאן, לא להתריין עם צרפת על הענין המדיני. אולם אומרים לי דווקא המשפטנים שאם פעם נרצה לתבוע את עלבוננו, או המטוסים או הכסף, יכולה צרפת לנצל את העובדה הזאת, שהיא הודיעה על אמברגו, וממשלת ישראל לא פנתה אליה בשום הודעה ובשום מחאה. עלינו, איפוא, להביע את דעתנו בענין האמברגו, בנוסח הרברים שאמר ראש הממשלה בכנסת. מתבקשת שתיאמר מעין נוסחה כזו: "ISRAEL RESERVES ITS RIGHTS". אם אין מסמך כזה, כאילו אנחנו מקבלים את הענין כמו שהוא. אבל אפשר במיסמך הזה לא להפליג לענין המדיני.

דו"ש י. ספ"ד :

האם זה ייעשה לפני שנקבל חוות דעת משפטית על כל

הצער הזה?

שר החוץ א. אבן:

בינתיים אומרת חוות הדעת המשפטית, שישראל צריכה לרשום שאין היא מקבלת את כל העניין הזה. יש מושג כזה "RESERVES THE RIGHTS", שאיש לא יוכל לומר ביום מן הימים, שישראל השלימה עם כך שאין מטוסים ואין כסף ויש רק נאומים. צריכה להיות בדינו תעודה, שתהיה מוכרת פעם בבית משפט צרפתי, שישראל לא קיבלה את החיזה הזאת.

היו התערבויות של ממשלות רבות לגבי הנדונים בעיראק: בריטניה, איטליה וצרפת. פנינו לגורמים בלתי ממשלתיים בצרפת, אבל הללו פנו ל"קיי דיאורסיי", וה"קיי דיאורסיי" הפעיל את השגריר הצרפתי. פנינו גם לכס הקדוש. הגרוע ביותר לא התרחש, והלחצים הללו תוגברו. כל הפועלים בתחום הזה מיעצים לנו לא לנהל ויכוח בכנסת, אבל לעודד ככל האפשר החבטאות ציבוריות גם בישראל וגם בעולם. גם המזכיר הכללי של האו"ם מתערב. אבל הם חושבים שאם יהיה דיון בכנסת ויקבלו החלטות, ממשלה עיראק לא תיכנע דווקא לכנסת של ישראל. אולי תתחשב בהשפעה צבורית בעולם.

לגבי הזמנת איתן לכאן: הוא הציע שלא יוחזר הנה מטעם זה כי באותם הימים הצעד הזה היה נחשב כראשיתו של ניתוק יחסים, לא כל שכן לאחר שהשגריר הצרפתי בישראל התכוון לצאת לחופשתו, ועל מנת למנוע רושם כזה, הוא דחה את חופשתו ונשאר כאן. אבל מתקרב המועד שבו נצטרך להזמין הנה את איתן, כדי להשכיל אותנו. עכשיו זה לא יתפרש כראשית ניתוק היחסים עם צרפת. האוירה דחוסה מאוד. ראשי הסוכנות היהודית הוזמנו לכל מיני מוסדות משטריים כדי להחקר על קשריהם בצרפת. יש מנהל חדש לסוכנות היהודית. זוהי אוירה דחוסה. איתן קבל הודעה שעליו להבין את ההתפתחות.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

יש כבר התפתחות גרועה נוספת.

שר החוץ א. אבן:

הוא מצא דרך להעביר אלי בזמן האחרון הודעה, שלא מצא דרך להודיע לנו כל אשר בלבו. הוא שולח מברקים, אבל הוא יכול בשבוע הבא, בלאו הכי יהיה גם השגריר תקוע, ששהותו כאן נותקה לרגל הדיון במועצת הבטחון. הוא רוצה לנצל חופשת-מולדת כדי להמשיך בהתייעצויות.

באשר לפניה לברית המועצות דרך פינלנד, אני מציג לשר בנין ולשרים אחרים לשקול, האם יש לנו ענין בכך. דבר היות ברית המועצות מנותקת מאתנו הוא נשק עצום במאבקנו המדיני. העובדה שהם דנים בענייננו בלעדינו, עושה רושם על כל גורם קצת שקול בדעתו. לנו אין ענין בזה, לחלץ את ברית המועצות מחד-צדדיות מובהקת זו.

ד"ר מ. בנין:

התכוונתי שיהיה ברור אחרי המאמר ב"ניו-יורק טיימס" שרחינו את ההצעה הסובייטית.

ד"ר מ. ספיר:

מלים אחדות בקשר לצרפת. אני יודע את כל הקומפליקציות הכרוכות בזה. אבל לדעתי איננו צריכים לעשות דברים שיביאו לידי הזדהות של העם הצרפתי עם המעשה של דה-גול, והרי כאן היא אחת הטענות שלנו שיש להבחין ביניהם - ושיביא לניתוק הקשרים.

מעולם לא התרגשתי כאשר חשבו שכל עתידנו תלוי בצרפת ואיני מתרגש כשאומרים שכל עתידנו תלוי בארצות הברית. על כל פנים, לא צריך לעשות כך שכל התלות שלנו תהיה בארצות הברית, אם כי אני וודאי בין אלה המעריכים והמוקירים מה שעשה בשבילנו מימשל בארצות הברית בארבע השנים האחרונות, שצייד אותנו עם כל הנשק הנחוץ והמעודן ביותר, מ"סקייהוקים" ועד ל"פנטומים", ועד לטנקים וכו', וכו'. אתמול חתמנו עוד פעם על חוזה של 36 מיליון דולר בקשר לעודפי מזון והיום על 45 מיליון דולר. איני בטוח אם אנחנו תמיד יודעים להעריך זאת.

אני מדבר על צרפת, אם כי אני מבין שיכול להיות אסון כזה. ראיתי באחד העתונים כותרת: היטלר - סטאלין - דה-גול. לא הייתי כותב כך.

313. ש א ל ו ת

שר הבריאות י. ברזילי:

שאלתא לשר הבטחון.

אני קורא בסטינוגרמה מיום שישי ב"ג'רוזלם פוסט" על הופעתו של שר הבטחון ב-בי.בי.סי. את השאלה והתשובה לגבי ביירות:

"Q: DID YOU NEED TO DO SO MUCH?

A: WELL, I DON'T KNOW. WE DID PUT A LOT OF RESTRICTIONS ON OUR TROOPS. BUT I CAN SAY WITH MY EXPERIENCE, ALWAYS AFTER AN OPERATION I HAVE SECOND THOUGHTS AND I WOULD NEVER REALLY REPEAT EXACTLY THE SAME OPERATION HAVING

THE WISDOM OF AFTER THE OPERATION. NEVER, NOT ANY OPERATION, THE SAME ABOUT BEIROT. OF COURSE, IF YOU ASK ME: WOULD YOU DO EXACTLY THE SAME HAD YOU KNOWN THE RESULTS? NO, BUT THAT WOULD ALSO BE TRUE OF ANY OTHER OPERATION."

השאלה שלי היא: האם הממשלה יכולה לדעת לאחר מה שבוצע, מה לא היינו עושים לאור הנסיון שהיה, מה צריך היה לעשות אחרת ומה צריך היה לעשות במקום זה, כי כאן נאמר בפירוש: "לאחר הנסיון והתוצאות לא היה עושה את זה כפי שעשה או אחרת"?

שר הבטחון פ. דיין:

השאלה היתה קונקרטית, אבל החשובה היתה תיאורטית. בשום מקרה, אף פעם לאחר מעשה אין מצב שלא נלמד איזה שהוא לקח, ואילו ידענו לאחר המעשה את כל התוצאות שתהיינה, לא היינו עושים בדיוק אותו הדבר שלפני זה עשינו. זהו מה שאמרתי. אם לממשלה יהיה ענין לעשות ניתוח פעולות, או נגד ירדן, או נגד מצרים, או נגד ביירות, או נגד העירקאים, או נגד כראמה - אני מוכן להגיד זאת לגבי כל פעולה וגם לגבי כל פעולה לעתיד: אילו הייתי יודע לפני המעשה בדיוק מה שאני יודע אחרי המעשה ומה שתהיינה התוצאות, יכולתי לומר איזה שינוי הייתי מציע לפני המעשה לעשות.

שר הבריאות י. כרמלי:

אני מבקש את הבירור הזה.

שר הבטחון פ. דיין:

אני מציע שנכנס לשורה של בירורים החל והחל ב...
זה יהיה מאוד מענין. אבל הצרה היא שאין כמעט אפשרות, לפני המעשה, להיות חכם
בעל אותה החכמה שישנה אחרי המעשה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

היו חכמים גם לפני המעשה.

שר הבטחון ט. דיין:

כוונתי אינה לשינויים אלה שאתה מתכוון.

דו"ש פ. ספיר:

לא ידעתי בריוק מה דעת השר ברוזילי להשיג
בשאלתה. אבל אני יודע מה הבידור שאני רוצה. ואני מבקש לעשות בירור לא על
כראמה ולא על יודן ולא על ענין אחר, לא הייתי באותה ישיבה של ועדת השרים
לעניני בטחון שבה הוחלט בענין ביירות ולא ידעתי על מה הולכים לדון. אבל לא
חשוב איך הייתי מצביע, אם כי זה דווקא מענין שעתונאים, שלא ממני הם מקבלים את
השראתם, ידעו מיד לצרף אותי לחברה, שהם באים לפרסם את קלונם ברבים שהם היו נגד
הפשיטה; וזה כאמור כאשר בכלל לא הייתי בישיבה. אין אני צריך להצטדק, לא בפני
שוקן ולא בפני מרכוס ולא בפני אחרים.

אני במקרה יושב ראש הלשכה במפלגה, והתנסיתי
בענין לאחר המעשה, כאשר הענין הוצג על ידי מישהו ביחס למישהו שאמר מה שאמר.
השבעתי את האנשים שלא יביאו את זה החוצה. השתתפתי באסיפה למחרת המאווע ודיברתי
על הגבורה והאומץ של החיילים שעשו את הפעולה. אבל בינתיים ישנה ארץ, ואני
מסייר בה. עור לא ראיתי את הכל, אבל אני שומע שבכלל בממשלה הוחלט על משהו

לגמרי אחר ממה שבוצע.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

הענין נדון בוועדת השרים לענייני בטחון.

השר פ. ספיר:

אני מדבר על ועדת השרים לענייני בטחון. הוחלט בענין ביירות לגמרי אחרת ממה שבוצע. זה משמיט את כל היסוד המוסרי והענייני של הדיונים. אני אוהב לחשוף את עצמי.

השר פ. בגין:

פורסם שבוצע אחרת ממה שהוחלט?

שר הבטחון פ. דיין:

יש פרוטוקול.

השר פ. ספיר:

בינתיים שמעתי משהו לפני שקראתי את הפרוטוקול. כנראה שיש יסוד לכך. אני חושב את הענין כחמור. האם אנחנו צריכים לעשות עוד צעד זה או אחר כדי להגיע לאמברגו הרמטי? הרי איש מאתנו אינו רוצה ב זאת. כי צריך רק לסגור ארץ אחת ואז זה יהיה אמברגו הרמטי. אחרי כן נחפאז שאולי נקבל חלקים דרך בלגיה או שוודיה. אבל לא זה הענין עכשיו.

הענין הוא עכשיו מה הוצע, מה הוחלט ומה בוצע בענין זה. במידה ששאלתי והספקתי לשמוע אם זה נכון, דובר על 3-4 אירונים.

שר הדתות ז. זרהפטינג:

4-5.

דושר פ. ספיר:

טוב, 4-5 עם איזה שהוא "האנגר". ובוצע כנגד 14.

אנחנו בענין זה זעזענו את עצמנו בעולם כולו. במקרה ראיתי מכתב מיריד נפש מאיזו שהיא ארץ, איש בעל מעמד. קרא לפני את המכתב אדם שקיבל אותו, וצריך לענות לו. זוהי חליפת-מכתבים בין מדענים.

על כל פנים, איני מתנחם בזאת שדה-גול היה מחפש לו הודמנות אחרת. יכול להיות. לא דברתי אתו. איני היהודי ההוא שסיפר עליו ואיני יכול להגיד. הענין הזה לא היה כמו איזו שהיא פעולה. זה זעזע אותנו מחדש בעולם. אנחנו יוצאים בנסים. הממשלה כולה, גם אלה שהיו נגד הפעולה וגם אלה שלא היו בשיבה, צריכים לשאת באחריות. כך על כל פנים למדתי על יד השולחן הזה זה ארבע עשרה שנה. אבל יש שוני אם הוחלט לפעול נגד 3-4 אירונים ובוצע נגד 14.

מדוע אני אומר זאת? כי שמעתי מפי אנשים או קראתי בעתונים דיבורים כאלה: לו באו לשם והיו הורסים מטוס אחד או שניים והיו מדביקים על יתר המטוסים מודעות "שכך ייעשה לאיש", או "כך ייעשה למטוס...". הבירור עכשיו הוא קל יותר מאשר הבירור לאחר מקרה אחונה. כי תמיד הבירור הוא קל יותר עכשיו מאשר בשעה שצריך להגיב. אני יכול לומר רק עד עכשיו, עד השעה 12:40

שלא קרה שום דבר. אמר שר החוץ שאנחנו נכנסים עכשיו לתקופה הקריטית ביותר. אין זה המיסמך האחרון שאמריקה כתבה. יש שם שלטון חדש. אבל בעיני כל זה דבר פחות חמור מאשר עצם העניין.

יתכן שאם הממשלה אחרי כן, או ועדת השרים לענייני בטחון, או ראש הממשלה קיבל אחרי כן הודעה שיש לעשות משהו אחר ונתן את אישורו לכך, זאת איני יודע. אבל אם הדיבור וההחלטה היו אחד והביצוע דבר שני, הרי צריך להיות בירור על זה. וכאשר יהיה הבירור, אוכל אפילו להגיד יותר מזה. אני תובע לא בירור על העבר. אמנם אנחנו דנים על מה שהיה בעבר, אבל לא לשם העבר. אילו לא היה לנו יותר מה לעשות בעניינים אלה, היה בירור כזה רק גירוי פצעים. אבל איש אינו ידוע אם מחר לא תהיה איזו פעולה ואז נצטרך להגיב והשולחן כולו יחליט על כך או אפילו ברוב של 6:7, ואז זה מספיק שתהיה פעולה.

ואני, אדוני ראש הממשלה, לא אמרתי ואפילו איני מאיים שאניד בחוץ כפי שאמר השר שפירא. לבן-אהרון אמרתי שאני מצטער על כך שאמר בפומבי מה שאמר. אבל הייתי במשק אחד בליל שבת ושאלו אותי שאלות בעניין זה. פנו אלי אנשים היודעים את העניין טוב יותר מאשר שרי הממשלה. שאלתי את השואל: מנין אתה יודע? השיב: היו שם מאה חיילים, יש להם נשים, וידוע מה דובר לפני זה, אילו הוראות ניתנו להם, מה בוצע ומה נאמר להם על ידי אנשים מוסמכים אחרי הפעולה.

ד"ר י. גלילי:

אחא מדבר על החיילים המכצעים?

ד"ר ס. ספיר:

הייתי במשק ושאלו אותי שאלות. ואותן שאל דווקא
אקטיביסט וסיפר לי מה הם נשאלו ומה נאמר להם. אני רוצה בענין זה כידור, אדוני
ראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כן, אדוני השר בלי חיק.

ד"ר ש. ספיר :

אני באמת שר בלי חיק. אבל את הענין איני גומר
ככה. להתברר זה טוב ולהפיג מתיחות זה טוב, אבל על ידי זה אין מקטינים את
חומרת הענין.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בהחלט איני מתכוון לכך. אבל אי-אפשר כבר להגיד

הלצה?

שר הפנים מ. ח. שפירא :

הוא חבר הועדה הזאת, אם כי לעיתים הוא מאחר.

ד"ר ש. ספיר :

לא ידעתי שיש דיון בענין זה. אבל איני בטוח אם הייתי נותן את ההזדמנות לישיבה שאני אחראי בעדה.

שר החוץ א. אבן :

כל אחד מכריע. יש הכרעה גם לצד השני.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מחר תהיה גם כן ישיבה.

השר פ. ספיר :

מחר לא אהיה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

האם אתה נוסע מחר לחוץ לארץ?

השר פ. ספיר :

איני יכול לבוא מחר לישיבה. יש פה שרים שהם צעירים ממני, ואני יכול להניח, אדוני ראש הממשלה, שמה שאני הספקתי לשמוע ולדעת, גם הם הספיקו. אבל אם אני צריך להגיד את דעתי, אבוא ואגיד.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מחר בבוקר תהיה ישיבה. אני מוכן להקדים את הישיבה ושה יהיה סעיף ראשון.

השר ס. ספיר :

מחר לא אוכל לבוא.

הדיון נדחה לישיבת הממשלה הנוספת ביום ב', א' בשכט תשכ"ט (20.1.69).

314. נסיעות שרים

ראש הממשלה ל. אשכול :

השר פנחס ספיר נוסע לאנגליה ולארצות הברית בשליחות המגבית והבונדס למשך 16 יום החל ביום ד' בשכט.

מ ח ל י ט י ס :

לאשר את נסיעתו של השר ס. ספיר לאנגליה ולארצות הברית בשליחות המגבית והבונדס למשך 16 יום החל ביום ד' בשכט תשכ"ט (23.1.69).

ראש הממשלה ל. אשכול :

השר בגין הוזמן לצרפת ליובל השבעים של הגנרל קניג. הוא יברך כמובן את חתן היובל.

שר החוץ א. אבן:

שגרירנו מחווה את דעתו נגד השתתפותו של שר באותו מעמד. אביא לפניכם את המכרקים ותכריעו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולי נמסור את הענין לשר בגין ולשר החוץ, שיכדו את הדבר, ומה שיחליטו - יחליטו.

סגן ראש הממשלה וזהר לקליטת העליה י. אלון:

אם לא יסתדרו ביניהם, יוכל ראש הממשלה להכריע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עוזבו אותי בענין זה.

ענין נסיעתו של השר מ. בגין לפאריס, לקבלת-פנים חגיגית לכבוד יובל ה-70 של גנרל קניג, נשיא הוועד "ברית צרפת-ישראל", למשך 3 ימים, החל ביום ט' בשבת חשכ"ט (28.1.69), יתברר בין השר מ. בגין ושר-החוץ.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש ענין שחזר אלינו שוב. יש ענינים, שאם אינכם מחליטים פעם אחת, הם מגיעים אלינו שוב ושוב. זו הפעם השלישית שאנו דנים בענין מכירת חלפים למרמאות לניגריה על ידי חברת "סולתם". היקף העסקה הוא 12,000 דולר. בישיבות הקודמות תמכתי בהצעה, שר הבטחון מסכים, דומני שגם שר החוץ מסכים.

שר החוץ א. אבן :

עיינתי את ההכרעה בשבוע שעבר על מנת לברר את הענין. מדובר על חלפים שנחוצים להפעלתו של נשק שנמכר להם בשעתו. עקב התמיכה של ישראל וישראלים בביאפרא, היתה מחאה רשמית של ממשלת לאגוס. היא נמסרה על ידי שר החוץ של ניגריה לשגרירנו, לרגל הופעה שהופעתי בטלוויזיה בניו-יורק, שבה אמרתי, בין היתר: האויים אינו עושה שום דבר לא בווינטאם ולא בצ'וסלובקיה ולא לגבי הטבח במערב ניגריה.

ממשלת ניגריה טוענת שזוהי התערבות מצדנו והפצת דברים בין מיליוני בני אדם.

בקשר לישיבתנו בלאגוס, אנחנו במצב קשה. בהצעה שלפנינו לא מדובר על מחווה פומבית, אבל אם לא ייעשה, יוכל להביא להחרפה נוספת של יחסים בינינו ובין ניגריה. אולי נוכל להסכים עקרונית, אבל לגבי המשלוח לא נצטרך להיות יעילים ביותר מכחינת המהירות ומכחינת הקצב.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה אינו הולך ישר מממשלה לממשלה, כי אם בין שתי

חברות מסחריות.

ברזילי רוצה לדבר שוב בענין זה, אבל אני חושב

שאמרת כבר את דעתך בישיבות הקודמות.

שר המסחר והתעשייה ושר האוצר ז. שרף:

אני מציע להצביע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נצביע איפוא. אני שואל איפוא: מי בעד מכירת

החלפים לניגריה? מדובר על חלפים לכלים שמכרו להם לפני שנה.

שר הבריאות י. ברזילי:

אז לא עסקו עדיין ברצח עס.

מ צ ב י ע י ס.

ברוב של 7:8 מחליטים: לדחות את ההצעה על מכירת נשק לניגריה.

שר הכסחון ט. דייץ:

אני רוצה לברר האם בחוזה המכירה בינינו ובין

ניגריה אין שום התחייבות או משהו כזה, שאנחנו צריכים לספק להם חלפים. אם אין

התחייבות כזו, ההחלטה היא החלטה. אם יש התחייבות, שעל נשק שאנחנו מספקים להם,

יש להם אופציה על חלקי חילוף, המצב הוא אחר. איני יודע את התשובה לשאלה הזו.

יתכן שאין שום התחייבות. אבל אם ישנה, אני רוצה להביא את הענין הזה עוד פעם בפניכם.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אין לי התנגדות להביא את הענין עוד פעם לישיבה, אבל יש דברים שהם נולדים כך כסובנים מאליהם אם אתה מוכר לאדם סוס או פרה, אתה מוכר אותה עם האפסר. אינך יכול להגיד: מכרתי לך את הפרה, אבל לא את האפסר.

ד"ר פ. ספיר :

אני מצרף את קולי לשבעה שהצביעו בעד המכירה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מישהו מעמיד בסימן שאלה את ההצבעה. נצביע שוב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אולי אפשר גם לקבל החלטה לדחות את זה עד כמה

שאפשר.

שר החוץ א. אבן :

אולי נברר בענין החוזה, אם כי אין זה משנה.

מ צ ב י ע י ס :

מ ח ל י ט י ס : (ברוב של 8:9) לאשר מכירת חלפים למרגמות (מכשירי כיוון) לניגריה, (לגוס), על ידי חברת "סולתם".

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם מישהו ממשרד החוץ ירצה לעשות בירור שאפשר לרדות את הענין לשלושה חדשים, אלהים יעזור לו.

שר הביטחון י. ברזילי :

אולי גם לברר מה שאמר שר הבטחון.

שר הבטחון פ. דיין :

רציתי לברר זאת כאשר היתה החלטה לא לשלוח לשם את החלפים. אבל כשיש החלטה לשלוח לשם את החלפים, מה יש לברר? אני מקבל, שאין שלא יהיה יצאה ניגריה מתוך הנחה כי כשהיא קונה איזה נשק אצלנו, תוכל לקנות גם את החלפים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אי אפשר למדוד דבר כזה בשתי מידות. זה יהיה איזה מוסר הוטנטוטי. אנחנו טוענים ורובזים על הצרפתים. והנה, אנחנו מכרנו להם נשק לפני שנה, עכשיו נגיד להם "לא ניתן לכם חלפים".

הישיבה נועלה בשעה 13:00